

Csak olvasótermi
használatra!

C
2750

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA FAUNA HUNGARIAE

DR. BOROS ISTVÁN, DR. DUDICH ENDRE, DR. KOTLÁN SÁNDOR ÉS DR. SOÓS LAJOS
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL SZERKESZTI

DR. SZÉKESSY VILMOS

X. KÖTET

COLEOPTERA V., STREPSIPTERA

3. FÜZET

CICKÁNYORMÁNYOSOK APIONIDAE

(10 ábrával)

IRTA
GYÖRFFY JENŐ

Fauna Hung. 10.

1956

A X. kötethez tartozó valamennyi
füzet borítólapjának beszolgáltatása ellené-
ben a kötet kemény kötéstábláját bármelyik
könyvesbolt kiadja.

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója
Szerkesztésért felelős: Jolsvay Alajos. — Műszaki felelős: Szöllősy Károly
Kézirat beérkezett: 1956. II. 10. — Példányszám: 1.300. — Terjedelem: 63 (A/5) ív
38723/56 — Akadémiai Ny. V. Gerlőczy u. 2. — Felelős vezető: Puskás Ferenc

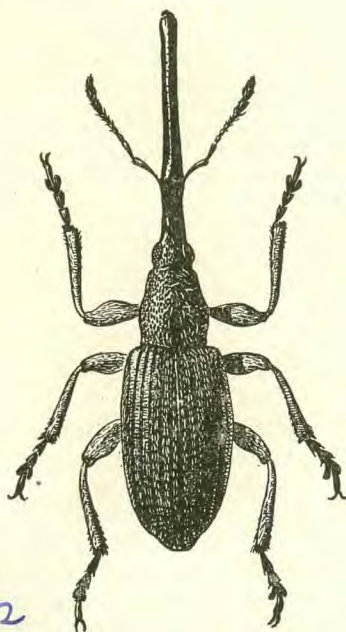

3. család : APIONIDAE — CICKÁNYORMÁNYOSOK

Írta

GYÖRFFY JENŐ

Valamennyi ide tartozó bogár apró termetű, a 4 mm-t csak kivételesen lépi túl, hengeres vagy erősen domború, hátrafelé legtöbbször kiszélesedő testű, csak néha párhuzamos. Ormányuk hengeres, néha rövid, de rendszerint eléri a fej hosszát (♂), vagy olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttevét (♀) olykor még annál is hosszabb. A csápgödör egyenes, a szemek alsó szélé felé irányul. Csápjuk az ormány oldalán ízesül, egyenes, nem térdelt, utolsó 3 íze bunkót képez. Valamennyi láb tompora nagy, a combok a tompor hegyéhez ízesülnek. A farfedőt a szárnyfedők eltakarják. Combjuk sohasem fogazott, a karmokon azonban gyakran találunk kis fogacskát.

83.182

1. ábra. *Apion aestivum* GERM. ♂ (Eredeti) 2. ábra. *Apion longirostre* OL. ♀ (Eredeti)

Ebben a családban mintegy 15 nembe tartozó 1500 faj ismeretes, amelyek nagy része azonban a tipikus nembe, az *Apion* közé sorolandó. Az egész földkerekségen elterjedtek, többségük azonban trópusi. Faunaterületünkön 1 nem, 124 faj, 1 alfaj és 40 változat fordul elő.

1. nem : *Apion* HERBST

Keskeny, többé-kevésbé párhuzamos vagy hátrafelé szélesedő, haránt-irányban erősen domború, hátul hirtelen lejtős. Feje többnyire kiugró szemekkel, ormánya hosszú, hengeres, vége lementszett, egyenes vagy hajlott, olykor a szemek előtt kiszélesedik vagy a vége elszűkül. Előtora hengeres, kúp alakú vagy oldalain kerekített, ritkán golyószerűen gömbölyödött. Szárnyfedői párhuzamosak, megnyúlt vagy fordított tojásdad alakúak, végük együttesen lekerekített, felületüket éles pontsorok és barázdák, olykor a közterekben kiemelkedő bordák díszítik.

Fajokban igen gazdag nem, jóval több mint ezer fajukat ismerjük; az egész földkerekségen elterjedt. A palearktikumban is gazdagon van fajokkal képviselve, ahol az ismert fajok száma 500-nál több. Hazánkban 124 fajt, 1 alfajt és 40 változatot tartunk nyilván.

Az *Apion* fajok növényevők. Átalakulásuk Papilionaceák magvaiban, Compositák fészekvirágzatában, különböző növények levélgubacsában, növények szárában, gyökerében megy végbe. Vannak köztük fajok, amelyek ragaszkodnak bizonyos növényfajhoz vagy valamely növénynek rokonfajaihoz, mások kevésbé válogatósak táplálékuk megválasztásában. Imágóik a növények leveleit, virágját rágják.

Az *Apion* fajok közül néhánynak gazdasági jelentősége is van. Így a lóhere magjában élő *A. aestivum* GERM. (1. ábra) és *A. assimile* KIRBY kártevése sokszor komoly veszedelmet jelent a lóhere magtermesztésre. Ezek a fajok a lóhere elvirágzásakor rakják le petéiket a virágokba, s a kikelő lárvák a magot pusztítják. Egy-egy lárvá 4—5 magot is kirág. Az ellenük való védekezés nem könnyű feladat, mert a bogarak a természetett lóherén kívül egyéb here-fajokon is megélnek. Legcélszerűbb a lóhere kaszálása után a boglyába hordott lóhere környékét 3—5 méter sugarú körben DDT-vel leporozni. Jó eredményre vezet 1%-os arzénoldat permetezése is.

A lóhere magkárttevőjének tartott *A. apricans* HERBST azonban nem igazi kártevő, mert inkább a vadon termő *Trifolium* fajokon él, a természetett lóherén csak kisebb számban fordul elő. A lucernában az *A. aestivum* FAUST lép fel újabban nagy számmal, de szerepe ott még nincs tisztázva.

Több *Apion* faj kertészeti kártevő. Virágkertészetekben mályvaféléken az *A. longirostre* OL. (2. ábra) okoz károkat. Ez a faj a mályva magjában él, lárvája teljesen kieszi a magvakat, s ezzel a magtermesztésnek okoz sokszor olyan kárt, hogy a termést teljesen elpusztítja. Ugyancsak a mályvafélék kártevői az *A. aeneum* FABR., *A. curvirostre* GYLL., *A. validum* GERM. és *A. radiolus* KIRBY is, de ezek a fajok a növény szárát, gyökérnyakát, levélzetét pusztítják, s nem a magot eszik.

A többi *Apion* faj nem kártevő, illetőleg sok nagy tömegben fellépő fajról még nem tudjuk, hogy az-e. Legtöbbjük azonban nem a kultúrnövényeken, hanem a köztük termő gyomokon található, vagy azokon él.

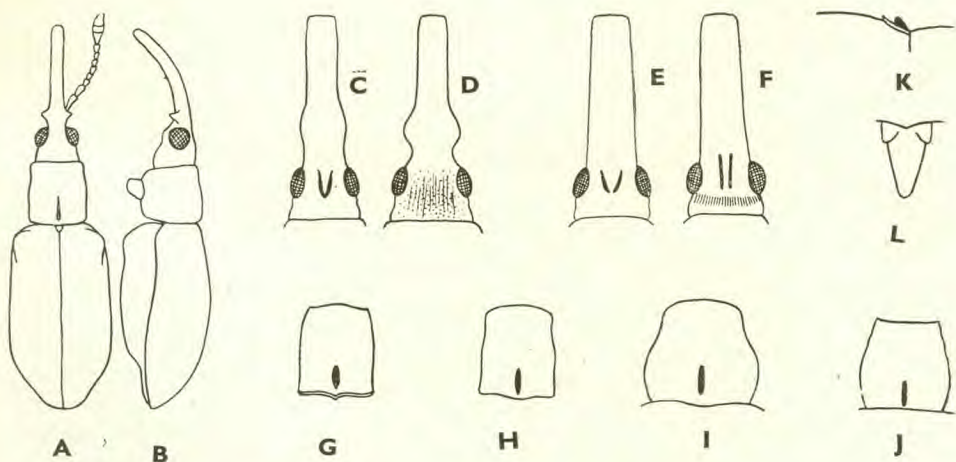
- 1 (2) A szárnyfedők szőrözete serteszerű, felálló, fehér színű, a köztereken sorokban elhelyezett, a pontozott rovátkákban lesimuló (1. alnem : *Phrissotrichum* SCHILS.).

Teste fémeszöld vagy kékeszöld, a csápok és lábak feketék. Ormánya hengeres, egyenes, fémszínű, a ♂ ormánya rövidebb és vastagabb, a ♀-é hosszabb és vékonyabb. Feje majdnem négyszögű, a szemek között finoman rovátkolt, a középső rovátka a legmélyebb. Szemei kissé domborúak. A tor oldalai gyengén kerekítettek, előre felé elkeskenyednek; felülete sűrűn és erősen pontozott. Szárnyfedői kissé hosszúkas tojásdad alakúak, közepükön majdnem párhuzamosak, erősen pontozottan rovátkoltak. 3 mm.

Közép-európai faj. Faunaterületünkön ritka, eddig csak a Budai hegyekből és Siófok környékéről ismert. Tápnövénye a *Helianthemum nummularium*

rugicolle GERM.

- 2 (1) A test felületét borító szőrözet egyszerű, nem serteszerű, testhez simuló, hajszálzerű vagy hosszúkás pikkelyszőrökből áll, néha olyan rövid, hogy az állat csupasznak látszik.
- 3 (32) A csápостor a tövén a legvastagabb, olyan vastag, mint a tőíz, a csápbunkó felé elvékonyodó. Csápja az ormány tövén ízesül. Ormánya a csápok töve felett kiszélesedő, néha oldalt kiálló tompa fogat vagy dudort képez (3. ábra : A—B, 4. ábra : A—B).
- 4 (7) Teste csupasz, vagy majdnem csupasz, szőrözte alig látható. Szárnyfedői rövidek, tojásdad alakúak, oldalt kihasasodók; rovátkái finomak, a rovátkákban levő pontok egymástól távol állanak. Előtora finoman és szórta pontozott, köztere szélesebbek, mint a pontok. A homlokon 3—5 mély barázda van. Lábai feketék vagy a combok barnásfeketék. Szárnyfedői kék színűek (2. alnem : *Taphrotopium* REITT.).
- 5 (6) Nagyobb testű. Szemei laposak. Feje csak kissé szélesebb, mint az ormány töve. Ormánya olyan hosszú, mint a fej és a tor együtt (♂), vagy sokkal hosszabb (♀), erősen hajlott, fényes, szétszört finom pontozással. Homloka benyomott, 3 mély barázdával. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, pontozása a korongon finom és szört,

3. ábra. A : *Apion austriacum* WAGN. felülnézetben ; B : oldalnézetben — C : *A. conflens* KIRBY, D : *A. onopordi* KIRBY, E : *A. stolidum* GERM. és F : *A. sarreptanum* DESBR. feje — G : *A. penetrans* GERM., H : *A. alliariae* HERBST, I : *A. difficile* HERBST és J : *A. elongatum* DESBR. előtora — K : *A. radiolus* KIRBY pajzsocskája oldalnézetben — L : *A. validum* GERM. pajzsocskája felülnézetben (KUHNÉ és WAGNER nyomán)

oldalain sűrűbb és durvább; oldalai gyengén kerekítettek, a pajzsocska előtt mély bemélyedéssel. A szárnyfedő közterei laposak és szélesek. A vállbütyök erősen kiálló (4. ábra: A). 2,8—4 mm.

Egész Európában előfordul. Nálunk is országszerte található, ahol tápnövényei, az *Artemisia campestris* és *A. vulgaris* tenyésznek. Lárvája a növény szárában él, amelyben kisebb-nagyobb daganatokat okoz

sulcifrons HERBST

- 6 (5) Kisebb testű. Fekete, szárnyfedői kék színűek, nem szőrösök, erősen fénylők; lábai vörösbarnák vagy szurokbarnák. Szeme domború. Feje olyan hosszú, mint amilyen széles, a szemek mögött befűződött. Homloka lapos, 5 finom hosszanti barázdával. Ormánya erősen hajlott, fénytelen, hosszirányban ráncolt, csak a hegye kissé fénylő. A hím ormánya csak kissé rövidebb és vastagabb, mint a nőstényé. Előtora alig láthatóan pontozott, finoman recézett, majdnem hengeres, a pajzsocska előtt nincs bemélyedés. A szárnyfedő közterei szélesek, laposak. 2,5 mm.

Előfordul Európában és Észak-Afrika nyugati felében, de mindenütt nagyon ritka. Faunaterületünkről egyetlen budapesti példányt ismerünk. Tápnövénye valószínűleg valamelyik *Gnaphalium* faj, esetleg a *Filago minima*, amelynek szárában gubacsot okoz

brunnipes BOH.

- 7 (4) Teste fekete, néha fémszerűen fénylő, többé-kevésbé szőrös, néha a szőrök pikkelyszerűek. Szárnyfedői megnyúlt tojásdad alakúak, közepükön a hímnél párhuzamosak. A szárnyfedők barázdái élesek, pontozásuk jól látható. Előtora hengeres.
- 8 (15) Homlokán 2—4 barázda van (3. alnem: *Diplapion* REITT.).
- 9 (14) Homlokán csak 2 mély barázda van, amelyek hátul egyesülnek. Az ormány töve egyszerű, dudor vagy kiálló tompa fog nélkül. Alul, a szemek alatt éles dudor van (3. ábra: C).
- 10 (13) A két homlokbarázda rövid, hátul mély gödröcskében egyesül. Szárnyfedői néha gyengén zöldes fényűek.
- 11 (12) Testüket vastagabb, pikkelyszerű szőrök fedik, a szőrök ritkásan állnak, könnyen ledörzsölődnek, ekkor csak a test oldalán láthatók. Ormánya erősen hajlott, olyan hosszú (♂) vagy hosszabb, mint az előtor és a fej együttvéve (♀). A hím 1. lábfeje rövid, és belső oldalán fogszerűen kiálló. Előtora majdnem sima, alig pontozott, olyan hosszú, mint amilyen széles, a pajzsocska előtt kis rovátkával. A szárnyfedő közterei laposak, a rovátkáknál alig szélesebbek, jól látható pontsorrall. 2,2—2,7 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európán kívül még Kisázsiaiban és Észak-Afrikaiban. Faunaterületünkön szóróványosan mindenütt előfordul

detritum REY

- 12 (11) Szőrözete finomabb, sűrűbb. Mindkét ivar ormánya rövidebb és vastagabb, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀), vagy rövidebb (♂), gyengén hajlott (3. ábra : E). Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a homlokon V-alakú bemélyedéssel. Előtora hengeres, olyan hosszú, mint amilyen széles, finoman, de nem sűrűn pontozott, a pajzsocska előtt megrövidült barázdával. A szárnyfedők közterei laposak és szélesebbek, mint a rovátkák; a rovátkák pontjai láncszerűen helyezkednek el. Teste fekete, szárnyfedői olomszínű fénnel. 2,3—2,8 mm.

Előfordul Európában és Algírban. Nálunk az ország egész területén elég gyakori. Tápnövénye a *Chrysanthemum leucanthemum*

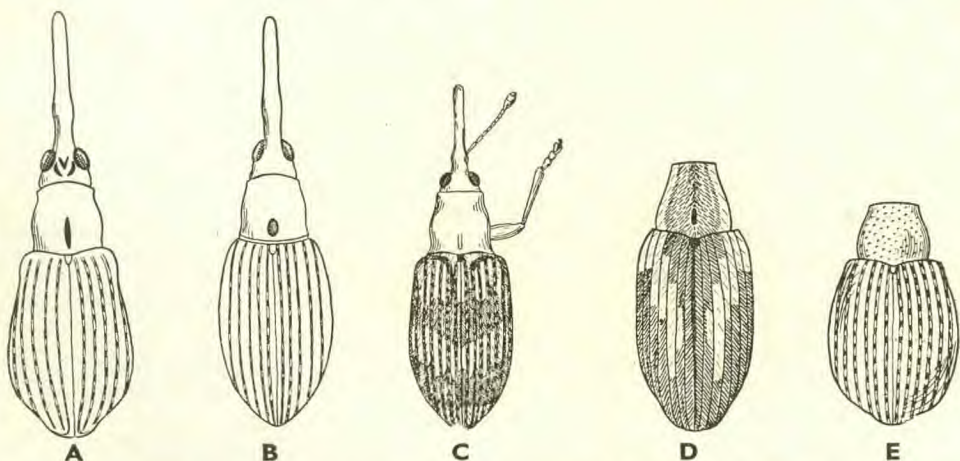
stolidum GERM.

- 13 (10) A két homlokbarázda hosszú, és hátul bemélyedés nélkül egyesül. Nagyobb, ólomfényű szárnyfedőkkel. Pontozott rovátkái keskenyebbek, a rovátkákban levő pontok finomabbak, közterei szélesebbek. Homlokbarázdái sekélyek. A hím ormánya rövidebb, mint a fej és az előtor együttvéve, vastagabb, fénytelen, a tövén sűrűn pontozott, a hegye kissé fénylő; a csápok tövénél gyengén kiszélesedett. A nőstény ormánya kissé hosszabb, mint a fej és az előtor együtt és fénylő. Előtora hengeres, elől kissé keskenyebb, alig hosszabb, mint amilyen széles, finoman és szórtan pontozott (3. ábra : C). 2,5—3 mm.

Előfordul egész Európában és a mediterráneum keleti felében. Nálunk mindenütt előfordul, ahol tápnövényei, a *Chrysanthemum leucanthemum*, *Matricaria chamomilla* és a *M. maritima inodora* tenyészik

confluens KIRBY

- 14 (9) Homlokán 2 (♂) vagy 4 (♀) barázda van, de ezek hátul nem egyesülnek egymással. A ♀ külső barázdái a szemek mellett vannak, de néha

4. ábra. A : *Apion sulcifrons* HERBST, B : *A. seniculus* KIRBY, C : *A. urticarium* HERBST, D : *A. fuscirostre* FABR. és E : *A. dispar* GERM. testalakja felülnézetben (KUHNÉ és WAGNER nyomán)

csak gyengén fejlettek vagy esetleg hiányoznak, mindig párhuzamosak. Szemei domborúak. Mindkét ivar ormánya erősen hajlott, bőrszerűen ráncolt, fénytelen, a csápok tövéénél nem (♀) vagy alig vastagabb (♂), hegye felé fénylő (3. ábra : F). A csáp tőize bunkószerű. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, oldalai gyengén kerekítettek; sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtt megrövidült rovátkával vagy anélkül. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a pontozott rovátkák, egy-egy finom pontsorrall. 2,5—2,7 mm.

Pontusi-pontomediterrán faj, amely irodalmi adatok szerint Magyarországon is előfordul

[sarreptanum DESBR.]

- 15 (8) Homlokán nincs barázda, sima vagy hosszirányban ráncolt (3. ábra : D) (4. alnem : *Ceratapion* SCHILS.).
- 16 (27) Teste nagyobb (2,5—4 mm), a szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a pontozott rovátkák.
- 17 (26) Homloka finoman pontozott vagy sima, vagy rovátkolt.
- 18 (23) Homloka erősebben pontozott vagy ráncolva pontozott, nem sima.
- 19 (22) Szárnyfedői rövidebbek, tojásdad alakúak, zöld, kékes, esetleg kék fényűek, rövid szőrűek, csupaszoknak látszanak. Feje szélesebb, mint hosszú.
- 20 (21) A fejtető a szemek mögött erősen pontozott, a pontozás az előtor szegélyéig tart, feje a szemek mögött kissé befűződött. Homloka lapos, hosszirányban ráncolva pontozott (3. ábra : D). Szemei alig domborúak. Ormánya alig olyan hosszú (♂) vagy olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttvéve, jól láthatóan pontozott, hegye fényes, a csápok tövéénél alig (♀) vagy kissé megvastagodott (♂). Csápbunkója rövid. Előtora hengeres, kissé hosszabb, mint amilyen széles, erősen és sűrűn pontozott; a pontok közterei ráncoltak, a pajzsocska előtt rövid bemélyedés van. Szárnyfedői közepük mögött a legszélesebbek, közterei szélesebbek, mint a pontozott rovátkák; a válldudor gyenge. Lábai erősek, vaskosak, feketék. 2,5—3,5 mm.

Előfordul egész Európában és a mediterráneumban. Nálunk mindenütt közönséges. Tápnövénye az *Onopordum acanthium*, *Centaurea jacea*, *Carduus nutans* és *Cirsium* fajok

onopordi KIRBY

Változata:

1. Lábai olykor szurokbarnák vagy vörösbarnák. — Előfordul a törzsfaj között, de ritka
ab. **carcynopus** WAGN.
- 21 (20) A fejtető a szemek mögött sima. Homloka lapos, sima, a szemek mellett pontozott, erősebb ráncok hiányoznak. Ormánya vaskos, olyan hosszú, mint az előtor, erősen hajlott és fényes, finoman pontozott, a csápok tövéénél dudorszerűen kiszélesedett. Csápja vastag, bunkója

nagy. Előtora hengeres, hosszabb mint széles, erősen, de nem sűrűn pontozott, a pontok közterei laposak. A szárnyfedők rovátkái kétszer olyan szélesek, mint a nagyon finom pontozott rovátkák, a köztereken finom pontsor van. A vállbütők kiálló. 3—3,2 mm.

Délkelet-európai ritka faj, amelyet nálunk eddig csak Budapestről (Kamaraerdő) és Magyaróvárról mutattak ki. Tápnövénye valószínűen valamelyik *Carduus* faj

orientale GERST.

- 22 (19) Szárnyfedői megnyúlt tojásdad alakúak, oldalai kevésbé domborúak, gyengén fénylők vagy fénytelenek, jól láthatóan szőrösek. A hímek elülső lábszára kissé lapát alakúan kiszélesedett, a vége előtt ferdén lementszett, a nőstény lába egyszerű. A fejtető a szemek mögött erősen pontozott, homloka lapos és ráncos. Teste erősen megnyúlt, fekete, szőrzete finom és könnyen lekopik, úgyhogy csupasznak látszik. Szárnyfedői rendszeren ólomszürkék, néha zöldes vagy kékes fényűek. Szemük domború. Ormánya olyan hosszú (♂) vagy kissé hosszabb (♀), mint a fej és az előtor együtt; erősen hajlott. Előtora hengeres, hosszabb, mint amilyen széles, igen sűrűn és erősen pontozott. Közterei ráncosak, töve finoman szegélyezett és kifelé álló szőrökkel fedett. A pajzsocska előtti barázda jelentéktelen (3. ábra: G). Az előtor pontozása nagyon változó. Szárnyfedői erősen pontozva rovátkoltak, a rovátkák pontjai láncszerűek. A pajzsocska mellett kétoldalt kis szőrfolt van. 3,6—4 mm.

Egész Európában előfordul. Nálunk is közönséges. Tápnövényei *Centaurea*-félék és a *Carlina vulgaris*

penetrans GERM.

- 23 (18) A fejtető a szemek mögött sima, nem pontozott és nem ráncos.
- 24 (25) A szárnyfedők együttesen kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, felületük domború, oldalai a hímnél majdnem párhuzamosak, a nősténynél kissé domborúak. Pontozott rovátkái finomak és nem mélyek, közterei szélesebbek a rovátkáknál, közepükön finom pontsorral. A fejtető a szemek mögött sima, homloka lapos. Teste megnyúlt, finoman szőrös, a pajzsocska mellett határozott szőrfoltokkal. Mindkét ivar ormánya hosszúságban alig különbözik, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, erősen hajlott, fénytelen, jól pontozott, a vége kissé fénylő. Előtora hengeres, hosszabb, mint amilyen széles, pontozása sűrű, de nem mély, közterei nem ráncosak (3. ábra: H). A ♂ elülső lábszára a hegyén erősen összenyomott, belül kerek. 3—3,5 mm.

Előfordul Európában. Nálunk közönséges. Tápnövénye valószínűleg *Centaurea* fajok közül kerül ki (= *distant* DESBR.)

alliariae HERBST

Változatai:

1. Homloka olykor mélyen benyomott. — A törzsalak között, ritka
ab. *subcaviceps* DESBR.
2. Lábai néha rozsdavörösek. — Ritka. Ez a változat inkább a hímeknél fordul elő
ab. *spathula* DESBR.

- 25 (24) A nőstény szárnyfedői együttesen háromszor olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, felületük lapos, oldalai majdnem párhuzamosak, közterei alig szélesebbek, mint a pontozott rovátkák, közepükön finom pontsorrall. A fejtető sima, szemei gyengén domborúak, homloka lapos. Ormánya mérsékelten hajlott, a ♀-nél valamivel hosszabb, mint a fej és a tor együtt, tövével nem szélesedik ki. Előtora hengeres, hosszabb mint széles, töve kétoldalt öblös, a pajzsocska előtti rovátka rövid. Lábai karcsúak, a ♂ lábszára a vége felé kiszélesedik. 3–4 mm.

Előfordul a Szovjetunió déli részében és Erdélyben (Déva). Magyarországi előfordulása várható (= *transsylvanicum* SCHILS.)

[*perlongum* FAUST]

- 26 (17) Homloka lapos és finoman rovátkolt, a rovátkák közei nem pontozottak. Ormánya erősen hajlott, fénytelen, bőrszerűen ráncolt, hegye finoman pontozott és kissé fénylő, a csápok tövén a szemek előtt fogszerűen kiszélesedett, a ♂-nél rövidebb, a ♀-nél hosszabb, mint a fej és a tor együtt. Előtora hengeres, hosszabb mint széles, sűrűn, egyenletesen pontozott; a pajzsocska előtti sekély rovátka nem éri el az előtor közepét. Töve kétoldalt öblös. Szárnyfedőin a rovátkák pontjai láncszerűek, közterei laposak, finoman ráncoltak, kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák. A 3. köztér a szárnyfedők tövén a pajzsocska felé görbül. A ♂ elülső lábszára a végén befelé görbül és kampós; a hátulsó lábfej első ízén befelé álló fogacska van. Teste fekete, fénytelen, sűrűn szőrös. Szárnyfedői kékeszöld, ritkán kék színűek. 2,5–3,5 mm.

Előfordul Európában és a mediterráneumban. Nálunk közönséges. Tápnövényei a *Carduus acanthoides*, *Cynara scolymus* és *Cirsium arvense*

carduorum KIRBY

Változatai:

1. Rövidebb, zömökebb, kisebb, mint a törzsalak, szárnyfedői kék fényűek, a 2. első csápíz és a lábak vörösek vagy vörösbarnák. — Előfordul Erdélyben (Nagy-csűr) [var. *Kenedii* BOKOR]
2. Nagyobb testű, ormánya hosszabb, mint a törzsalaké, a csáp tövéig egyenes, majd előrefelé erősebben hajlott, oldalán a szemek előtt kerekített dudor van. Előtora rövidebb, előrefelé keskenyedő, mélyen pontozott, a pontok között bőrszerűen ráncolt. A ♂ elülső lábszára kevésbé görbe, a hátulsó lábfej első ízén lefelé álló tüskeszerű nyúlvány van. — Eddig csak faunaterületünkről ismeretes (Pécs, Pinnye, Bártfa)

var. *magyaricum* GYÖRFFY

- 27 (16) Teste kisebb, a 3 mm-t nem haladja meg, a szárnyfedő közterei csak olyan szélesek, mint a pontozott barázdák. Lábszárjai barnák vagy rozsdabarnák, a combok mindig sötétebbek. Testük fénytelen, finoman szőrös.
- 28 (29) A csápbunkó hosszú, orsó alakú, majdnem olyan hosszú, mint az ostorízek együttvéve. Ormánya hengeres, hegyéig egyforma széles, vékony és hajlott, fénytelen, olyan hosszú (♂) vagy kissé hosszabb, mint a fej és az előtor együttvéve. Előtora hengeres, olyan hosszú,

mint amilyen széles, igen finoman és sűrűn pontozott. A pajzsocska előtti rovátka hiányzik. A vállbütyök kiálló. A hímek elülső lábszára a végén befelé hajló, a hátulsó lábfej első ízén hegyes, lefelé álló fogacska van. 2,5–3 mm.

Pontusi faj. Nálunk ritka (Budapest, Isaszeg, Sződ, Simontornya). Tápnövénye a *Xeranthemum annuum* és valószínűleg *X. foetidum*

cylindricolle GYLL.

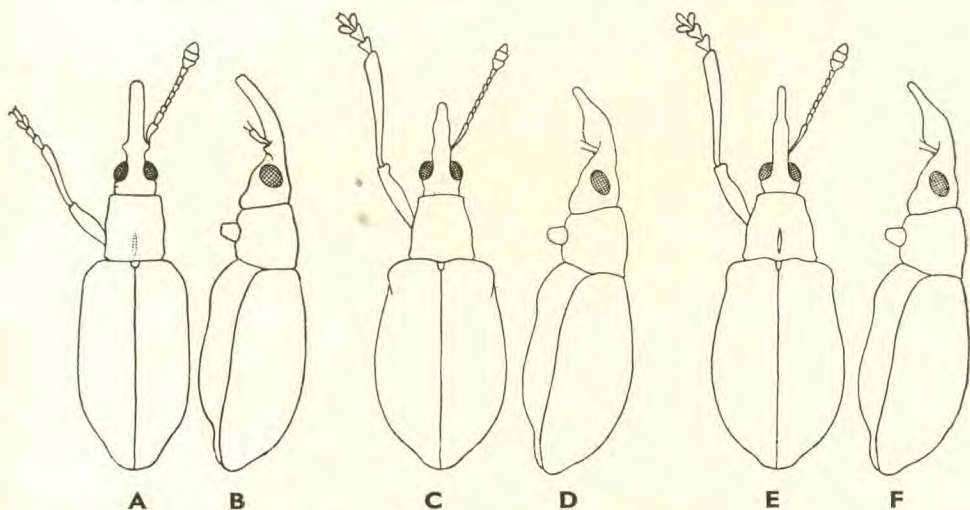
29 (28) A csápunkó rövidebb, tojásdad alakú, a tövén kiszélesedik.

30 (31) A csápok tövén levő fogacska kicsi és hegyes (♂) vagy kerekített (♀) (3. ábra : A–B). A ♂ és ♀ lába egyforma. A szárnyfedők hosszúkás tojásdad alakúak, közepük mögött a legszélesebbek, oldalai gyengén kerekítettek. Ormánya olyan hosszú (♀) vagy rövidebb (♂), mint a fej és az előtor együttvéve. Előtora hengeres, olyan hosszú, mint amilyen széles, vagy kissé hosszabb, finoman pontozott, tövénél egyenes, közepén éles rovátka van. Lábai feketések, lábszárai gyakran vörösbarna színűek. 2–2,5 mm.

Közép- és nyugat-európai faj. Hazánkban csak szórványosan találták (Budapest, Simontornya, Pinnye). Tápnövényei különböző *Centaurea* fajok

austriacum WAGN.

31 (30) A csápok tövénél erősen kiálló nagy fog van (5. ábra : A–B). A ♂ elülső lábszára a vége felé kiszélesedik, hegyén befelé ferdén lemetezett, tompa szöglettel ; a hátulsó lábfej első ízén lefelé álló, erősen hajlott fog van. Szárnyfedői megnyúltabbak, oldalai majdnem párhuzamosak. Ormánya rövidebb, vastagabb. Előtora hengeres, elöl alig láthatóan

5. ábra. A: *Apion armatum* GERST. felülnézetben; B: oldalnézetben — C: *A. pomonae* FABR. ♂ felülnézetben; D: oldalnézetben — E: *A. pomonae* FABR. ♀ felülnézetben; F: oldalnézetben (EVERTS és WAGNER nyomán)

befűződött, hosszabb mint széles, sűrűn, de sekélyen pontozott, a pajzsocska előtt finom, megrövidült rovátkával. Lábai feketék, néha lábszárai szurokbarnák. 2—2,5 mm.

Előfordul Európa északi felében és Közép-Európában. Hazánkban nagyon ritka (Újpest). Tápnövénye ismeretlen

armatum GERST.

- 32 (3) A csápostor nem a tövén a legvastagabb, hanem a végén, a csápbunkó alatt. Ízei a csápbunkó felé rövidebbek és szélesebbek, olyan szélesek, mint amilyen hosszúak (♀), vagy kissé szélesebbek (♂).
- 33 (46) Ormánya a csápok tövénél kiszélesedett, és itt egy lefelé álló fogat visel, vékony és fényes, merőlegesen lefelé irányuló. Szőrözete többnyire pikkelyszerű, egyszínű szürke vagy hosszanti világos csíkokkal tarkított (5. alnem: *Exapion* BED.).
- 34 (39) A szárnyfedőkön hosszanti fehér szőrökből álló sávok vannak. A fejtető a szemek mögött sima, nem pontozott.
- 35 (36) Szárnyfedői oldalt erősen összenyomottak, teste emiatt keskenyebbnek, szárnyfedője megnyúlnak látszik. A szárnyfedők csúcsa megnyúlt, oldalai felülről nézve párhuzamosak. Ormánya fekete, teste fekete vagy barnás. A ♂ középső és hátulsó lábfejének első ízén lefelé álló fogacska van. Előtora előrefelé egyenes vonalban keskenyedő, olyan hosszú vagy kissé hosszabb, mint széles. A szárnyfedők fehér csíkja rézsútos lefutású. Ormánya hajlott, olyan hosszú, mint az előtor (♂) vagy majdnem egyenes és olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀), tövén fogszerűen kiszélesedett, úgyhogy egy lefelé álló háromszögű lemezt képez (4. ábra: D). 2,5—3 mm.

Közép- és Dél-Európában él. Szórványosan az egész ország területén előfordul, ahol tápnövénye, a *Sarothamnus scoparius* tenyészik

fuscirostre FABR.

- 36 (35) Szárnyfedői oldalt nem összenyomottak, felülről nézve kerekítettek, rövidebbek, csúcuk nem kihúzott, hanem lekerekített. Előtörük szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalai kerekítettek, előrefelé erősen keskenyedő. A szárnyfedők fehér csíkja nem rézsútos, hanem egyenes lefutású.
- 37 (38) A szárnyfedők világos csíkjai közül a 3. és 4. köztérben levő elől erősen megrövidült, az 5. köztérben levő elől eléri a szárnyfedők tövét, de hátul erősen megrövidült. A combok és a lábszárak vörösek, néha a combok töve kissé sötétebb. Szárnyfedői feketék vagy sötétbarnák. A ♀ ormánya gyengén hajlott, sokkal hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, a hímeké valamivel rövidebb. Előtora a közepe mögött a legszélesebb, előrefelé erősebben, hátul gyengébben befűződött, pontozása sűrű és finom, a pajzsocska előtt középig érő barázdá-

val. A vállbütyök gyengén kiálló. Szőrözete hosszúkas, pikkelyszerű. A hímek középső és hátulsó lábpárán a lábfej első íze alul fogacskát visel. 2—2,5 mm.

Eddig csak Erdélyből ismeretes. A törzsalak a Balkán félszigeten fordul elő

[Hilfi ssp. *Deubeli* WAGN.]

- 38 (37) A szárnyfedők világos csíkjai közül elől a 3. és 4. kissé megrövidült, de az 5. hátul sem rövidült meg. A szárnyfedők szőrözetének alapszíne barna, a fehér csíkok az alapszíntől élesebben elütnek. Ormánya rövidebb, vastagabb, erősebben hajlott, töve szélesebb, barnásfekete, a csápok előtt vörösbarna. A csápok tövénél levő fog nagyobb, erősen kiálló. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalai kerekítettek, közepük mögött a legszélesebb, sűrűn és erősen pontozott, köztere ráncosak, a pajzsocska előtti rovátka nem éri el az előtor közepét. Lábai zömökek, vörösek, a csápok és tomporok, a combok töve és a lábfejek sötétbarnák vagy feketések. A hímek középső és hátulsó lábpárán a lábfej első ízén élesen előreálló, rövid fogacska van. 2—2,3 mm.

Közép-európai faj. Nálunk országszerte előfordul, de nem gyakori. Tápnövényei *Genista* fajok és a *Cytisus supinus*. Lárva a hüvelyekben levő magot rága, ott is bábozódik be

compactum DESBR.

- 39 (34) A szárnyfedők szőrözete egyszínű szürke, de a pajzsocska két oldalán, továbbá a 3. és 5. köztérben a szőrözet sűrűbb, és emiatt világosabbnak látszik. A fejtető a szemek mögött sima.
- 40 (43) Ormánya a tövénél erősen lefelé hajlott, különösen a ♂-nél, homloka és az ormány töve oldalról nézve erősen ívelt vonalat képez. A középső és hátulsó combok egészben vagy részben feketék.
- 41 (42) Előtora elől majdnem egyenes vonalban keskenyedik el, nagyon gyengén befűződött. A középső és hátulsó combok feketék, olykor a térdük vörösesbarna. A hímek középső és hátulsó lábpárán a lábfej első ízén alul lefelé álló, tüskeszerű fogacska van. Ormánya a csápok előtt fényes, alig láthatóan pontozott, töve fénytelen, bőrszerűen ráncolt. A fejtető a szemek mögött sima, homloka pontozott. Előtora erősen ráncolva pontozott, a pajzsocska előtt hosszanti barázdával, amely nem ér a középig, töve kétoldalt öblös (6. ábra : E). Szárnyfedői hosszúkas tojásdad alakúak, oldalai gyengén kerekítettek (♀) vagy párhuzamosak (♂). 2—2,5 mm.

Előfordul egész Európában. Faunaterületünkön mindenütt található és gyakori, ahol tápnövényei, *Genista* és *Cytisus* fajok tenyésznek

corniculatum GERM.

- 42 (41) Előtora elől az elülső szegély mögött erősen befűződött. Elülső lába vörös, karcsú, különösen a ♂-nél megnyúlt. A lábfejek is vörösek,

- megnyúltak (♂) vagy rövidebbek (♀). A középső és hátulsó lábpár combja fekete vagy a térd előtt kisebb-nagyobb vörös folttal, térdük azonban mindig fekete. A ♂ középső és hátulsó lábpárán a lábfej egyszerű, alul az 1. ízén nincs fog. Ormánya a csápok tövéénél hirtelen lefelé hajló. Az előtor pontozása finom és sűrű, közterei keskenyebbek, mint a pontok, lapos ráncokat képeznek. Szárnyfedői rövid tojásdad alakúak. 2—2,5 mm.

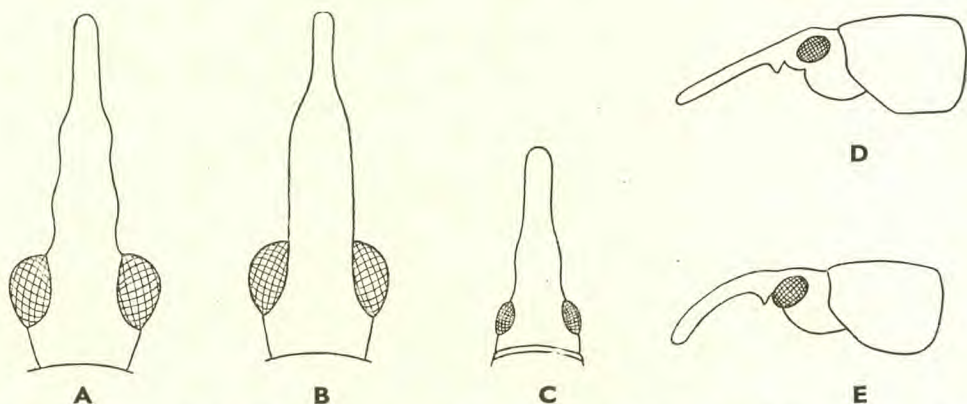
Közép- és Dél-Európában él. Nálunk országszerte nem ritka ott, ahol tápnövényei, a *Genista tinctoria*, *G. pilosa* és a *G. sagittalis* megtalálhatók. Lárva a hüvelyben él, a magot rágja, ott is bábozódik be. Kétévenként 3 nemzedéke van. 1. és 3. nemzedéke az előbbi két faj, 2. nemzedéke a *Genista sagittalis* hüvelyében él (= *hungaricum* DESBR.)

Formaneki WAGN.

- 43 (40) Ormánya majdnem egyenes vagy egyenletesen hajlott, a homlok és az ormány töve egyenes vonalat képez. Lábai a lábfejezeket, csípőt és tomport kivéve vörösek, olykor a hátulsó combok feketések.
- 44 (45) Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, elöl gyengén befűződött (3. ábra : I). Hátulsó combja szintén vörös, csápja a vége felé, de legalább bunkója sötétebb. Szemei domborúak és nagyok, homloka sűrűn és erősen pontozott. A ♂ ormánya igen gyengén, a ♀-é alig észrevehetően hajlott, fényes, csupasz, töve fénytelen, erősen kiálló, háromszögű fogakkal (6. ábra : D). Az előtor oldalai igen sűrűn pontozottak, a pajzsocska előtt finom rovátkával. Szárnyfedői szélesebbek az előtornál, közterei laposak, rovátkái erősen, láncszerűen pontozottak, oldalai kerekítettek (♀) vagy majdnem párhuzamosak (♂). 2,2—2,4 mm.

Közép-európai faj. Országszerte nem ritka. *Genista* fajok hüvelyében a magot pusztítja, ott bábozódik, és ott is tel el

difficile HERBST

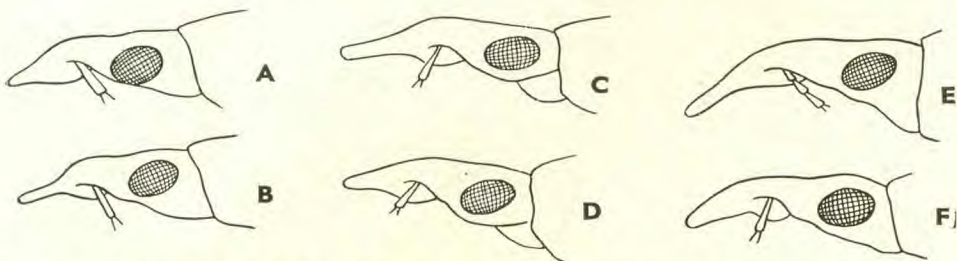
6. ábra. A—B: *Apion* (*Neoxystoma*) sp. és C: *A. validum* GERM. feje felülnézetben — D: *A. difficile* HERBST és E: *A. corniculatum* GERM. feje és előtora oldalnézetben (KUHNÉ nyomán)

- 45 (44) Előtora keskenyebb, elöl nem befűződött, olyan hosszú vagy hosszabb, mint amilyen széles, oldalai egyenes vonalban keskenyednek el (3. ábra : J). Ormánya egyenes, hosszú, a hegye felé keskenyedő, különösen a ♀-nél. Teste megnyúlt, a szárnyfedő oldalai párhuzamosak és domborúak, vékony, szürke, finom szőrözettel fedett. Csápja egészen vörös. Hátsó combjai a tövükön olykor feketések vagy teljesen feketék, de térdük mindig vörös. Szárnyfedői alig szélesebbek, mint az előtor, hosszúak, oldalai gyengén domborúak (♀) vagy párhuzamosak (♂), pontozva rovátkoltak ; köztere laposak, finoman pontozottak. A vállbütyök gyenge, nem kiálló. 2,5–3,2 mm.

Előfordul Közép-, Dél- és Délkelet-Európában. Hazánkban is mindenütt található, ahol tápnövényei tenyésznek, rendszeren erdőszegélyeken, erdei tisztásokon. Tápnövényei a *Cytisus nigricans*, *Genista sagittalis* és *G. tinctoria*. Lárvája a hüvelyben él, a magot rága

elongatum DESBR.

- 46 (33) Az ormányon a csáp tövénél nincs lefelé álló fog.
- 47 (58) Ormánya a hegyéig fokozatosan keskenyedik (*subulatum* KIRBY), vagy a közepe előtt hirtelen nyélszerűen keskenyedik (*cerdo* GERST.), alul néha zsákszerűen megvastagodott. Feje alul árokszerűen kivájt, a csápbarázda mély, és fokozatosan megy át a fej alsó vájatába (6. ábra : A–B). Előtora előre felé kúpszerűen keskenyedik. Testének szőrözete finom és elég ritka, sokszor csupasznak látszik (6. alnem : *Neoxystoma* BED.).
- 48 (49) A csápstor első íze nagyon megnyúlt, kissé rövidebb a tőíznél, fordított kúp alakú. A hímek lábfeje a karomíz kivételével sárgászöld, a karomíz fekete. A ♀ lábfeje fekete. Teste fénytelen fekete. Feje megnyúlt, ormánya sűrűn pontozott, közepén hosszanti éllel, amely olykor hiányozhat. Homlokán a szemek között 2 többé-kevésbé éles barázda van. Szemük nagy, oldalt kiálló. A ♂ ormánya igen vastag, sűrűn pontozott, fénytelen, felülről nézve párhuzamos, csak a vége keskenyedik el. A ♀ ormánya sokkal karcsúbb, nem szőrös, hegye felé fokozatosan keskenyedő és a hegye fényes (7. ábra : E). A ♂ első csápize, a ♀-nek csak tőíze vörösbarna. Előtor kúpszerű, igen sűrűn és erősen pontozott, köztere kissé ráncosak, töve oldalt

7. ábra. A : *Apion cerdo* GERST. ♂, B : ♀, C : *A. opeticum* BACH ♀, D : *A. subulatum* KIRBY ♂, E : *A. ochropus* GERM. ♀ és F : *A. cracca* L. ♂ feje oldalnézetben (KUHN nyomán)

erősen öblös. Szárnyfedői a közepük mögött a legszélesebbek, közterei szélesebbek a rovátkáknál. Az első lábfejíz olyan hosszú, mint a többi együtt. 3,2—4,2 mm.

Előfordul az egész mediterráneumban és Európában. Nálunk ritka, de országszerte megtalálható. Tápnövénye a *Vicia sepium*, *Lathyrus pratensis* és a *L. tuberosus*. Lárvája a magot rágja ki a hüvelyben

ochropus GERM.

- 49 (48) A csápostor első íze rövid, legfeljebb a tőíz felét éri el, hosszúkás tojásdad alakú.
- 50 (51) Teste kék vagy zöldeskék, néha ibolyáskék, kissé fénylő; szőrözete finom, szürke szőrökből áll. Feje sűrűn és erősen pontozott, szeme erősen kiálló, homloka lapos és rovátkolt; ormánya valamivel rövidebb (♂) vagy olyan hosszú (♀), mint a fej és az előtor együtt. A ♂ ormánya majdnem a hegyéig egyforma széles, csak hegye kissé keskenyebb és itt fényes; a ♀ ormánya az utolsó harmadban hirtelen keskenyedik, a vége hengeres és fényes (8. ábra: A—B). Csak a csápok tőize vörösbarna vagy vörös. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, kúpszerű, hegyénél befűződött, töve kétoldalt erősen öblös, sűrűn és erősen pontozott. A pajzsocska előtti finom rovátka a közepéig ér. Szárnyfedői erősen domborúak, hátrafelé erősen kiszélesednek, közterei kissé szélesebbek, mint a rovátkák, laposak (5. ábra: C—F). 2,5—4 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul, nálunk is közönséges. Tápnövényei a *Vicia sepium* és *Lathyrus pratensis*, de más pillangós növényeken is él

pomonae FABR.

- 51 (50) Teste fekete, fénytelen, az első köztér a pajzsocska mellett megrovidült, az első rovátka a pajzsocska mellett eléri a szárnyfedők tövét.
- 52 (53) Ormánya oldalról nézve ék alakúan kihegyesedik. A ♂ csápja teljesen vörös, a ♀ csápja a vége felé fekete. Az ormány alsó oldala ívelt vonalat képez. Szőrözete fehér és sűrű. Feje sűrűn pontozott, homloka benyomott, 3 hosszirányú barázdával, amelyek közül a középső a legmélyebb. Szeme nagy és erősen domború, alul pillaszőrökkel (7. ábra: F, 8. ábra: C—D). A ♂ ormánya zömök, sűrűn szőrös, egyenes, a ♀-é felül kissé homorú. Előtora valamivel hosszabb, mint amilyen

8. ábra. A: *Apion pomonae* FABR. ♂, B: ♀, C: *A. craccae* L. ♂, D: ♀, E: *A. subulatum* KIRBY ♂ és F: ♀ ormányának vége (EVERTS nyomán)

széles, előrefelé keskenyedő, tövén kétoldalt öblös, sűrűn és finoman pontozott. A pajzsocska előtti rovátka a tövén szélesebb. Szárnyfedői fordított tojásdad alakúak, köztere laposak. 2,5—3,2 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk is közönséges. Tápnövényei *Vicia* és *Lathyrus* fajok. Lárvája a hüvelyekben a magot rágja

cracca L.

53 (52) Ormánya elöl befűződött, a ♂-é nagyon kurtán kihegyezett, a ♀-é hengeresen kihúzott.

54 (55) Az első csápostoríz és a tőíz is vörös, nagyritkán az első ostoríznek csak a töve vörös. Mindkét ivar ormánya (oldalról nézve) kihasasodik (7. ábra : A—B). A ♂ ormánya vastag, majdnem végig sűrűn pontozott, sűrű, szürke szőrözettel, a ♀-é hirtelen befűződött, fényes, a vége hengeres. Feje erősen pontozott, kiálló szemekkel, homloka lapos, 4 hosszirányú rovátkával. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, előrefelé keskenyedő, igen sűrűn pontozott; a pajzsocska előtti rovátka elöl megrövidült. Előtora kétoldalt a tövén öblös. A szárnyfedők rövidek, oldalt kerekítettek, domborúak, köztere laposak, harántirányban ráncoltak; az első pontozott rovátka eléri a szárnyfedők tövét. 3—3,5 mm.

Az egész palearktikus régióban előforduló, nálunk is közönséges faj. Tápnövényei *Vicia*-félék, különösen a *V. cracca* és *V. sepium*

cerdo GERST.

Változatai:

1. A ♀ szemei kisebbek, az ormány megvastagodott része felülről nézve majdnem tojásdad alakú, a tövén kissé keskenyedő; oldalról nézve ormánya vékonyabb.
— A törzsalak között ritka var. **consanguineum** DEBR.
2. A ♂ ormánya a közepén vastagodott meg, hátul nem keskenyedik el, hegye felé ék alakú, csak a vége fényes. A ♀ ormánya vékonyabb, gyengén szögletesen kiszélesedett, gyengén befűződött, alul a zacskószerű kitéréssel igen gyenge. —
A törzsalak között nem ritka var. **dimidiatum** DESBR.

55 (54) Csápja teljesen fekete vagy barna, legfeljebb a tőíz a tövén vörösbarna.

56 (57) Ormánya alul szögletesen kiszélesedik. A ♂ ormánya felülnézetben hosszának kétharmadáig egyforma széles, majd hirtelen elkeskenyedik, hegyéig sűrűn pontozott. A ♀ ormánya elülső felétől hirtelen elkeskenyedik, és csak fele olyan vastag, mint a töve (7. ábra : C). Teste igen finom, szürke szőrözettel. Feje sűrűn és erősen pontozott, szemei kiállók. Előtora igen sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtti rovátka megrövidült, kúp alakú, olyan hosszú, mint amilyen széles, töve kétoldalt öblös. A szárnyfedők köztere laposak. 3,2—3,4 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, továbbá a Kaukázusban. Magyarországon a ritkább fajok közé tartozik. *Lathyrus* fajok hüvelyében, a magban él

opeticum BACH

- 57 (56) Ormánya vékonyabb, alul egyenes, fokozatosan, árszerűen keskenyedő. A ♂ ormánya rövid, hegyéig pontozott, fénytelen, oldalról nézve kúpszerűen kihegyezett, a ♀ ormánya hosszú, karcsú, árszerűen kihúzott (7. ábra : D, 8. ábra : E—F). Teste fénytelen fekete, gyér, finom szőrözettel. Szeme mérsékelten domború, homloka lapos, 4 hosszirányú barázdával. A fejtető erősen pontozott. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, kúpszerűen keskenyedő, sűrűn és erősen pontozott. A pajzsocska előtti barázda eléri az előtor közepét. A szárnyfedők közterei laposak. 3—5,5 mm.

Eurosibériai faj. Faunaterületünkön ritka, eddig csak a Kárpátokból ismert, de előfordulása nálunk is várható. Tápnövényei a *Lathyrus pratensis* és a *Lotus corniculatus*. Lárvája a hüvelyben a magot tisztítja

[subulatum KIRBY]

- 58 (47) Ormánya henger alakú, egyforma széles, olykor a ♂ ormánya gyengén keskenyedő. Többnyire a középén, rendszeren a csápok tövénél igen gyenge fogszerű vagy lemezszerű kiszélesedés látható rajta.
- 59 (64) A pajzsocska többnyire kétszer olyan hosszú, mint amilyen széles, hegye felálló, a szárnyfedők szintje fölé emelkedik. Egész felülete vagy egyszerű és sima, vagy a középén egy-egy hátrafelé lejtős fogacska található (3. ábra : K—L). A hímek elülső lábszára erősen hajlott (7. alnem : *Aspidapion* SCHILS.).
- 60 (61) A pajzsocska egyszerű, sima, csak a hegye gyengén kiemelkedő. Teste fekete, fénylő, a szárnyfedők élénk fémfényűek, zöld vagy rézvörös színűek. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, szemei laposak, a homlok közepén széles, mély barázda van, a fejtető sima. A ♂ ormánya rövidebb, vaskosabb, hegyéig pontozott, a ♀-é hosszabb, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttvéve, fényes, a vége nem pontozott. Előtora alig hosszabb, mint amilyen széles, elől keskenyebb, mint a tövénél ; erősen pontozott, lapos közterei keskenyebbek, mint a pontok. A pajzsocska előtti rovátka mély és rövid. A szárnyfedők középén a legszélesebbek, igen finoman rovátkoltak, a rovátkákban pontok nem láthatók, közterei szélesek. 3,4—4,3 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk országszerte közönséges. Tápnövényei az *Althaea rosea*, *Malva neglecta* és *M. silvestris*. Lárvája a növény szárában él

aeneum F.

Változata:

1. Szárnyfedői kék színűek. — A törzsalak között nem ritka

ab. chalcum MARSH.

- 61 (60) A pajzsocska kétszer olyan hosszú, mint amilyen széles, a középén két kis büttyökkel ; a hegye kiemelkedő. Szárnyfedői pontozva barázdáltak. Homloka ráncolva pontozott.

- 62 (63) Teste többnyire kisebb, a 4 mm-t nem haladja meg, fényes, A csáp töve rozsdabarna. A pajzsocska dudorai és hegye csak kevésbé emelkedik a szárnyfedők szintje fölé. Teste fekete, szárnyfedői zöldes vagy rézszerű árnyalattal, lábai feketék. A ♂ ormánya rövidebb, a ♀-é olyan hosszú, mint a fej és a tor együttvéve, mindkét ivarnál erősen hajlott. Előtora kissé hosszabb, mint amilyen széles, elöl erőbben, tövén gyengébben befűződött, elülső szegélye felhajló, pontozása sűrű és finom. A pajzsocska előtti rovátka mély, nem éri el az előtor közepét. A szárnyfedők hosszúság tojásdad alakúak, középen a legszélesebbek, domborúak. 2,5—3,8 mm.

Palearktikus faj. Nálunk is országsszerte előfordul, közönséges. Tápnövénye az *Althaea rosea*, *Malva neglecta*, *M. pusilla*, *M. silvestris* és *Lavatera* sp. Lárva a vékonyabb szárazban és levélnyelekben él

radiolus KIRBY

Változatai:

1. A szárnyfedő színe tiszta sötétkék. — A törzsalak között gyakori
ab. **Rougeti** WENCK.
2. Lábai részben vagy egészben vörösbarnák. — Előfordul a törzsalak között, de ritka
ab. **ferruginipes** WENCK.

- 63 (62) Teste nagyobb, a 4 mm-t meghaladja, kevésbé fénylő. Csápja egészen fekete. A pajzsocska dudorai és hegye oldalról tekintve a szárnyfedők szintjét messze meghaladóan kiemelkednek. Teste fekete, igen finoman szőrös, szárnyfedői kék színűek, ritkán kékeszöldek. A ♂ ormánya olyan hosszú, mint az előtor (6. ábra : C), a ♀-é olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt. A ♀ ormánya fényes és vékony, a ♂-é zömökebb. Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú, előre felé erősen, a tövénél gyengén keskenyedő. Oldalai gyengén kerekítettek, elülső szegélye felhajló, sűrű és erősen pontozott, pontjai hosszúságúak. A pajzsocska előtti barázda az előtor közepéig ér, olykor sima középvonal alakjában az előtor elülső szegélyét is eléri. A szárnyfedők alakja hosszúság tojásdad, középen a legszélesebb; a rovátkák pontjai nem feltűnőek, közterei szélesek és gyengén domborúak. 4—4,6 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk országsszerte elterjedt, de nem közönséges faj. Lárva az *Althaea*-félék vastagabb szárában és gyökerében él. Sokszor a díszmárvákat is teljesen tönkreteszi, és ezért a virágkertészetekben káros lehet

validum GERM.

- 64 (59) A pajzsocska nem vagy csak alig hosszabb, mint amilyen széles, egyszerű, vagy a közepén barázdált.
- 65 (66) A pajzsocska nagyon kicsi, alig észrevehető. A szárnyfedők a vállnál lekerekítettek és a tövükön csak olyan szélesek, mint az előtor alapja. A vállbütök hiányzik. Az 1. és 6. pontsor a szárnyfedők tövét többnyire eléri (8. alnem : *Synapion* SCHILS.). Teste fekete, fényes és csupasz. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a homlokot egy vékony harántvarrat választja el a fejtetőtől, a szemek között rovátkolt, a fejtető sima. Szeme gyengén domborodik ki.

A ♀ ormánya olyan hosszú, a ♂-é viszont rövidebb, mint a fej és az előtor együttvéve, tövén a legkeskenyebb, a csápok tövéig kiszélesedik, majd pedig párhuzamos szélű, hengeres. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, elöl gyengén, a közepe mögött erősebben befűződött; közepe előtt a legszélesebb, finoman és szórta pontozott. A pajzsocska előtti rovátka széles és mély, tojásdad alakú gödröt képez, amelynek igen finom folytatása hajszálszerű, és majdnem az előtor elülső széléig ér. Szárnyfedői közepén a legszélesebbek, pontozva rovátkoltak, közterei domborúak, olyan szélesek, mint a rovátkák. 2,7–3,5 mm.

Előfordul Európában és a Kaukázusban. Nálunk szórványosan országszerte megtalálható ott, ahol tápnövényei, *Lotus* fajok és a *Lathyrus vernus* tenyészik

ebenium KIRBY

66 (65) A pajzsocska többé-kevésbé rendes nagyságú, a középén többnyire barázdával. A vállbütyök kiálló, néha jelentéktelenül fejlett.

67 (68) Ormánya alsó felének egész hosszában árokszerűen kimélyített. Teste nagy, a 3,5 mm-t meghaladja (9. alnem: *Alacatron* SCHILS.). Fekete, kékes fénnnyel, szárnyfedői kék, zöld vagy ritkán ibolya fénnnyel. Szőrözete igen gyér, fehér színű. Feje a testhez viszonyítva igen keskeny, sűrűn pontozott. Szemei laposak. Homloka lapos, középén barázdával. Ormánya olyan hosszú (♂) vagy valamivel hosszabb (♀), mint a fej és az előtor együttvéve. Az ormány alsó barázdája szürke szőrözettel van kitöltve. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, töve gyengén, elöl erősebben befűződött, töve kétoldalt öblös, hátulsó szögletei oldalt kiálló. Erősen és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti barázda igen gyenge. A szárnyfedők töve sokkal szélesebb, mint az előtor, közepe a legszélesebb. Közterei szélesek, laposak, harántirányban ráncosak, 2 szabálytalan pontsorról; a rovátkák láncszerűen pontozottak. 3,5–4,5 mm.

Közép- és Dél-Európában él. Nálunk elterjedt és gyakori. Tápnövényei az *Althaea rosea* és a *Malva silvestris*. Lárvája a növény szárában él, az imágó a leveleket rágja. A kerti díszmályvákon sokszor mint kártevő lép fel

curvirostre GYLL.

68 (67) Az ormány alsó felén nincs árokszerű barázda, ehelyett többnyire egy finom lécszerű él van, amelyet kétoldalt pontsor vagy finom pontozott barázda kísér.

69 (74) Előtora többé-kevésbé gömbölyű, oldalai erősen kerekítettek, felülete is domború. A hím mindig fekete és kicsi, a ♀ teste fekete, szárnyfedői azonban fémfényűek (10. alnem: *Omphalapion* SCHILS.).

70 (71) Előtora erősen, de nem sűrűn pontozott, a pajzsocska előtt rövid, mély barázdával. A ♀ nagy, szárnyfedői kékek, kissé zöldes fénnnyel. Teste majdnem csupasz. Szemei gyengén domborúak, homloka finoman rovátkolt. A ♀ ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt-

véve, a ♂-é sokkal rövidebb, gyengén hajlott, vékony, pontozása finom. Előtora majdnem olyan széles, mint amilyen hosszú, töve kétoldalt öblös. Szárnyfedői rövidek, közepük mögött a legszélesebbek. Közterei kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák, harántirányban ráncoltak, a rovátkák pontozása finom. A hím 2,3—2,5, a nőtény 3,7—4,2 mm.

Előfordul Európában, a Kaukázusban és Turkesztánban. Nálunk eléggé elterjedt, ritkább faj. Tápnövényei az *Anthemis arvensis*, *Matricaria maritima inodora* és *M. chamomilla*

laevigatum PAYK.

71 (70) Előtörök finoman és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti barázda finom vagy teljesen hiányzik.

72 (73) A ♀ ormánya gyengébben, a ♂-é erősen elkeskenyedik, a szemek előtt nincs befűződés. A ♀ szárnyfedői zöldesek és úgy, mint a ♂-nél, rövid tojásdad alakúak, közepén majdnem párhuzamosak, nem kihasadók. Az 1. és 2. varrat melletti barázda majdnem egyenesen fut a szárnyfedők tövéig. Ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, fénylő, finoman pontozott (♀), vagy csak olyan hosszú, mint az előtor (♂), erősebben hajlott, fénytelen, sűrűn ráncolva pontozott és a vége felé erősebben keskenyedő. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, közepe domború, előrefelé erősen keskenyedő, sűrűn pontozott, közterei ráncosak. A pajzsocska előtt gyakran pontszerű rovátka van. A szárnyfedők barázdái pontozottak, közterei laposak, szélesebbek, mint a barázdák. A hím 2—2,1, a nőtény 2,4—2,6 mm.

Előfordul Európában és a mediterráneumban. Nálunk országszerte elterjedt és gyakori. Tápnövényei: *Hieracium umbellatum*, *Leontodon autumnalis*, *Matricaria chamomilla*, *M. maritima inodora*, *Anthemis tinctoria* és *A. arvensis*. Lárvája a virágzatban él

Hookeri KIRBY

Változata:

1. Olykor a ♀ szárnyfedői is, éppúgy mint a ♂-eké, feketék. — A törzsalak között ritka ab. **nigricans** GERH.

73 (72) Ormánya a csúcsa felé nem keskenyedő, a csápok előtt egyformán széles, hengeres, legfeljebb a csápok tövéénél kissé szélesebb. A pajzsocska előtti rovátka hiányzik vagy egészen jelentéktelen. Előtora fénytelen, pontozása igen sűrű, pontjai hosszúkásak, közterei bőrszerűen ráncoltak, töve kétoldalt öblös. Szemei alig kidomborodók, a ♀ ormánya jóval hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, hajlott, finoman pontozott, a ♂ ormánya rövidebb és vaskosabb. Szárnyfedői rövid tojásdad alakúak, sokkal szélesebbek, mint az előtor, pontozva rovátkoltak. A rovátkák pontjai jól láthatók, közterei majdnem kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák (4. ábra: E). A hím 1,5—2, a nőtény 2,5—2,7 mm.

Előfordul Európában, a mediterráneumban és a Kaukázusban. Nálunk szóróványosan fordul elő, a ritkább fajok közé tartozik. Tápnövényei a *Hieracium umbellatum*, *Anthemis* sp. és a *Matricaria maritima inodora*. Lárvája a virágzatot pusztítja

dispar GERM.

- 74 (69) Az előtor hengeres vagy kúp alakú. Háta alig vagy gyengén domború, oldalai egyenesek, vagy gyengén hajlottak.
- 75 (84) A fej alsó oldalán (nem az ormányon) mély árokszerű barázda van, amelybe a csáp illik bele.
- 76 (77) Lábakon csak a combok vörösbarnák, tövük és térdük fekete. Szárnyfedői hátul erősen kiszélesednek, láncszerű rovátkákkal (11. alnem : *Kalkapion* SCHILS.).
 Teste fekete, többé-kevésbé sűrűn fehér szőrökkel fedett, kissé fénylő. Szárnyfedői kékek, néha zöldes fénnel. Szemük nagy, erősen domború, alul pillaszőrökkel. A homlok lapos, kissé benyomott, 6 finom rovátkával, amelyeket a sűrű szőrözet eltakar. A fejtető sima. Ormánya vaskos, erősen hajlott, olyan hosszú, mint az előtor, a ♂-é a csápok tövénél kissé kidomborodó, finoman pontozott, hengeres. Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú, tövén kétoldalt öblös, előre felé keskenyedő, tövén gyengén befűződött; pontozása sűrű és erős, köztere domborúak. A pajzsocska előtti rovátka jól látható, előre felé olykor kiemelkedő vonalban végződik. Szárnyfedői rövidek, fordított tojásdad alakúak, hátul meredeken végződnek, köztere valamivel szélesebbek, mint az erősen pontozott rovátkák. 2–2,5 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában. Nálunk szórványosan fellépő, ritka faj. Tápnövényét nem ismerjük biztosan, de az irodalmi adatok szerint a következő fajok jönnek számításba : *Genista tinctoria* és *G. pilosa*, *Medicago sativa*, *Vicia sativa* (gubacsban), *Melampyrum nemorosum*

flavofemoratum HERBST

- 77 (76) Lábai sárgák, csak lábfeje olykor sötét. Szárnyfedői hosszúkás tojásdad alakúak, megnyúltak, finomabban pontozva rovátkoltak. Szőrözetük egyszínű szürke vagy harántsávokat alkot (12. alnem : *Taeniapion* SCHILS.).
- 78 (81) A test szőrözete egyszínű fehér szőrökből áll, amely vagy egyenletesen elosztott, vagy a szárnyfedők közepén a varraton egy közös, csupaszknak látszó, kerek folt van. Lábai sárgák, lábfeje néha szurokbarna.
- 79 (80) Csápjai a tövük kivételével és lábfejei feketék vagy szurokbarnák. A szárnyfedő mindig egyenletesen, finoman szőrözött, a szőrözet a pajzsocska két oldalán olykor háromszögű világos foltta sűrűsödik. Szárnyfedői megnyúltak, hosszúkás tojásdad alakúak, oldalai alig (♂) vagy csak nagyon gyengén (♀) kerekítettek. Feje sokkal szélesebb, mint amilyen hosszú, erősen és sűrűn ráncolva pontozott, a homlok közepén jól látható középbarázdával. Az ormány olyan hosszú, mint az előtor (♂), a csápok tövénél hirtelen lefelé görbül, a tövén gyengén megvastagodott. A ♀ ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, erősen hajlott, töve hengeres, a csápok előtt elvékonyodó. Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé gyengén, a töve előtt erősebben befűződött, oldalai gyengén kerekítettek, sűrűn és erősen pontozott. A pajzsocska előtt gyenge barázda van. Szárny-

fedői kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, köztere kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák. 2—3 mm.

Észak- és közép-európai faj. Nálunk ritka (Kőszegi hegység, Badacsony, Pécs, Mátra hegység). Tápnövénye a *Mercurialis perennis*

pallipes KIRBY

- 80 (79) A csápok a fekete bunkó kivételével és a lábfejek vörösek. Szárnyfedői rövidebbek, oldalain erősebben kerekítettek. Hátán a középén csupasznak látszó közös folt van, a pajzsocska mellett a szőrözet sűrűbb. A ♂ ormánya csak kissé hosszabb, mint az előtor, a ♀-é alig rövidebb, mint a fej és az előtor együttvéve. A ♂ ormánya vaskosabb, hegyéig sűrűn és finoman pontozott, fénytelen és szőrös, a ♀-é csupasz, fényes és sima. Előtora erősebben keskenyedő, oldalt egyenes, kúpszerű. 2,3—2,6 mm.

Mediterrán faj, amely faunaterületünkön csak a Kisalföldről (Dévény), továbbá Horvátországból (Novi) ismeretes. Tápnövénye a *Mercurialis annua*

[**semivittatum** GYLL.]

- 81 (78) A szárnyfedők szőrözete harántcsíkokat képez, amely fehér és barna szőrökből áll. Lábai sárgák, a lábfejízei is világosak.

- 82 (83) Ormánya fekete vagy szurokbarna. A szárnyfedők szőrözete nagyrészt fehér, a tövükön levő harántcsík csak fehér szőrökből áll. Az első sötét harántcsík alapszíne nem sötétebb, mint a szárnyfedők alapszíne. Ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, elől fényes (♀) vagy rövidebb, hegyéig pontozott és szőrös (♂), a csápok tövénél fogszerűen megvastagodott. Előtora trapéz alakú, elől és a tövén befűződött, oldalai kerekítettek, olyan hosszú, mint amilyen széles. Szárnyfedői a közepük mögött a legszélesebbek, végük tompán kerekített, köztere olyan szélesek, mint a láncszerűen pontozott rovátkák. Első fehér harántcsíkja széles, hátulso széle csipkézett, a 2. fehér csík a közepe mögött van, ez elől és hátul egyaránt csipkézett. A 3. fehér harántcsík a csúcs előtt fekszik, és sokszor a csúcsra is kiterjed (4. ábra : C). 2,5—3 mm.

Előfordul Közép- és Kelet-Európában, továbbá a Kaukázusban. Nálunk országsszerte közönséges, ahol tápnövényei, az *Urtica urens* és *U. dioica* tenyésznek

urticarium HERBST

- 83 (82) Ormánya vörös. A szárnyfedők szőrözete váltakozó csíkokban fehér és barna, a szárnyfedők alapszíne ennek megfelelően a fehér csíkok alatt sötétebb barna. A szárnyfedő tövén levő világos harántcsík barnássárga, fehér szőrökkel kevert, ugyanilyen a csúcson levő csík is. A 2. világos csík a középén fehér alapon sárgás szőrökkel kevert. 2—2,7 mm.

Előfordul Közép-Európában és Görögországban, a törzsalak a nyugati mediterráneumban. Nálunk elterjedt és nem ritka, de legtöbbször az előző fajjal összekeverik. Tápnövénye az *Urtica urens*

rufulum ssp. **Zoufali** WAGN.

84 (75) A fejen alul nincs árokszerű barázda.

85 (118) Szárnyfedői tojásdad alakúak, közepükön a legszélesebbek.

86 (87) Mindkét ivar csápbunkója feltűnően hosszú, henger alakú. Az egyes ízék lazán függnék össze, 1. bunkóíze hosszabb, a 2. íz alig olyan hosszú, mint amilyen széles, a 3. és 4. együttesen kúpszerűen kihengyezett, a végigt az utolsó előttitől határozott harántvarrat választja el. A ♀ ormánya rendkívül megnyúlt. Teste fekete, lábai sárgák (13. alnem : *Rhopalapion* SCHILS.).

Teste fehér szőrökkel fedett, a csípő, tompor és lábfej fekete. Homloka finoman ráncolt, szemei gyengén domborúak. A ♀ ormánya olyan hosszú, mint az előtor és a szárnyfedők együttesen, vékony, gyengén hajlott, fényes, a ♂-nél csak olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, erősebben pontozott, csak a hegye fénylő. Csápja fekete, ritkán sárga, sötétebb bunkóval. Előtora kissé hosszabb, mint amilyen széles, oldalai kerekítettek, elöl és tövén befűződött, pontozása finom és sűrű. Szárnyfedői hosszan megnyúltak, tövük szélesebb, mint az előtor töve, oldalai gyengén kerekítettek (♀) vagy párhuzamosak (♂), közterei laposak, rovátkái pontozottak. 3–3,5 mm (ormány nélkül) (2. ábra).

Előfordul Közép-Európától Közép-Ázsiáig. Nálunk mályva-féléken közönséges; elsősorban az *Althaea rosea* és *Malva silvestris* magjaiban él. Olykor a kertészetekben kártevő, a magot pusztítja

longirostre OL.

87 (86) A csápbunkó egyszerű, nem feltűnően hosszú, rendesen tojásdad alakú, a bunkó tömöttebb.

88 (93) Az előtor oldala és a mell nagyon sűrű, fehér pikkelyszőrökkel fedett. A pikkelyek vége tompa. Lábai rendesen sárgászörösek, lábfeje többnyire fekete. A ♂ ormánya elöl a csáp tövéig sárgászörös, vagy mindkét ivarnál szurokbarna. A szárnyfedők ólomszürkék, zöldecs fényűek, vagy sárgászörös színűek (14. alnem : *Pseudapion* SCHILS.).

89 (90) Szárnyfedői vörössesárgák, néha barnássárgák, csápjuk szintén világos. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, homloka széles és lapított. Szemük nagy, alul pillaszőrös. Ormányuk erősen hajlott, elöl a hegyén fényes (♀) vagy rövidebb, a hegyéig szőrös (♂). Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú, előre felé keskenyedő, oldalai gyengén kerekítettek, sűrűn és finoman pontozott. A pajzsocska előtti rovátka jelentéktelen. A szárnyfedők rövid tojásdad alakúak, oldaluk kerekített, tövükön szélesebb, mint az előtor, a közterei szélesebbek, mint a finoman pontozott rovátkák. Tövükön háromszög alakú fekete folt van a pajzsocska mögött, amely ritkán a varratra is kiterjed. 2,5–2,8 mm.

Az egész palearktikumban előfordul. Nálunk országszerte közönséges ott, ahol tápnövényei, *Malva*-félék tenyésznek. Lárvája a magban él

malvae FABR.

- 90 (89) Szárnyfedői ólomszürkék vagy zöldes fényűek. Az ormány vége sárga (♂).
- 91 (92) Szárnyfedői feketés ólomszürke színűek, fénytelenek; közterei laposak, épszélűek, felületük ráncos. Előtora domború, erősen kerekített, középen a legszélesebb. Elülső szegélye felhajló, finoman és sűrűn pontozott. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, homloka lapos, jelentéktelenül rovátkolt, finoman pontozott. Szemei kicsinyek, alig domborúak, alul gyengébben (♀) vagy erősebben (♂) pillaszőrökkel fedettek. Ormánya gyengén hajlott, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, jól pontozott, alul 2 sorban fehér pikkelyszőrökkel fedett (♂) vagy hosszabb, vékonyabb, fénylő, alig pontozott (♀). Csápja teljesen sárga (♂) vagy a bunkó és az egyes ízek a bunkó felé barnás színűek (♀). A szárnyfedők közterei szélesek, laposak. A pajzsocsk a közepén barázdált. 3—4 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában. Nálunk elterjedt, nem közönséges faj. Tápnövénye az *Althaea rosea*, de esetleg más *Althaea*-féléken is előfordulhat. Lárvája a magot rágja

fulvirostre GYLL.

- 92 (91) Szárnyfedői zöldes fényűek, erősen fénylők; közterei gyengén domborúak, majdnem simák. Az előtor gyengébben domború és oldalt kevésbé kerekített, a közepe mögött a legszélesebb. Elülső szegélye csak gyengén felhajló, felül sűrűn, de nem erősen pontozott. A pajzsocsk a előtti rovátk a elég mély és rövid. Feje pontozott, homloka lapos, finoman hosszirányban ráncolt, szemei domborúak, pillaszőrei nincsenek. Ormánya rövidebb, mint a fej és az előtor együtt, fényes, felül ritkán szőrözött, alul elálló pikkelyszőrökkel a csápok alatt (♂), vagy hosszabb, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, vékonyabb, finoman pontozott (♀). Csápja egészen sárga (♂) vagy a bunkó felé szurokbarna (♀). A csáp töve mindig világos. Kisebb termetű. 2,8—3,2 mm.

Palearktikus faj. Nálunk elterjedt, de nem közönséges. Tápnövényei a *Malva silvestris*, *M. neglecta* és *M. pusilla*

rufirostre FABR.

- 93 (88) Az előtor oldala és a mell pikkelyszerű szőrözet nélkül, a test szőrözete finom, néha a szőrök hegyes pikkelyszerűek. A szőrözet olykor annyira finom, hogy a test csupasznak látszik.
- 94 (111) Szárnyfedői erősen pontozva rovátkoltak, a rovátkák pontsorai láncszerűek, a pontok jól láthatók, közterei laposak, épszélűek. Teste és lábai feketék, néha a lábszárak vörösbarnák. A test szőrözete vastagabb, néha pikkelyszerű, a pikkelyek hegyesek (15. alnem: *Squamapion* WAGN.).
- 95 (104) Teste megnyúlt, szárnyfedői majdnem kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, a ♂-nél majdnem párhuzamosak, a ♀-nél gyengén

domborúak, töve alig szélesebb, mint az előtor. A vállbütyök gyengén kiálló, homloka erőteljesen pontozott.

- 96 (97) Lábai karcsúak, lábszárai a végük felé nem vagy csak jelentéktelenül szélesednek ki. A ♀ csápjai és lábai feketék, a ♂ csápstora és elülső lábszára vöröses, néha azonban a hátulsó lábakon is a lábszár töve többé-kevésbé vörösbarna. A szárnyfedők kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, a ♂-é párhuzamos, a ♀-é gyengén kerekített. Szőrözete egyszínű, egyenletes és sűrű, fehér, a test felületét egészen eltakarja, a köztereken sűrű sorokban van elhelyezve; teste fénytelen fekete. Homloka lapos, finoman rovátkolt. Ormánya hosszabb (♀) vagy rövidebb (♂), mint a fej és az előtor együtt, erősen hajlott. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, tövén gyengén, elől erősebben befűződött, oldalt kerekített, pontozása finom és sűrű. A szárnyfedők közterei laposak, harántul ráncosak. 2,5—3,7 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában. Nálunk országszerte nem ritka. Tápnövényei a *Salvia nemorosa* és *S. pratensis*, továbbá a *Thymus serpyllum*. Lárva a a növény szárában él

elongatum GERM.

- 97 (96) Lábuk vaskos, lábszáraik rövidek és erőteljesek, végük felé kiszélesednek. Szárnyfedői rövidebbek, oldalai kerekítettek.

- 98 (99) Az utómell oldala sűrű, fehér pikkelyszőrökkel fedett, és így keskeny, fehér csíknak látszik. A szárnyfedők szőrözete finom és ritka. Teste hosszúka, fekete, fénytelen. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, homloka majdnem lapos, finoman pontozott, hosszanti rovátkák nélkül. Ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀), vagy rövidebb (♂), erősen fénylő, a tövén egyenletes ívben hajlott (♀). Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, elől és a tövén erősen befűződött, elülső széle kissé felhajló, töve szegélyezett, pontozása finom és sűrű. A pajzsocská előtt jelentéktelen rovátka van. A szárnyfedő közterei keskenyek, laposak, a rovátkák pontjai gyengék. A hímek elülső lábszára rozsdavörös, olykor a többi lábszárak töve is vörös. 2,5—3 mm.

Közép- és Dél-Európában fordul elő. Nálunk szórványosan megtalálható, ritkább faj. Tápnövénye ismeretlen

millum BACH

- 99 (98) Az utómell oldalán nincs sűrűbb, pikkelyszerű fehér szőrözet; teste alul egyenletesen szőrözött. Szárnyfedői finoman szőrözöttek.
- 100 (101) Valamennyi lábszár külső oldala karéjszerűen kiszélesedett, lapos (♂). Fénytelen fekete, pikkelyszőrökkel sűrűn fedett, de az alapszín jól látható. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, finoman és sűrűn pontozott, homloka finoman hosszirányban rovátkolt, középen mélyebb barázdával. Szemei nagyok, kiugrók. Ormánya valamivel rövidebb, mint az előtor (♂), hajlott, fénytelen. Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé elkeskenyedik, elől gyengén, hátul erőtelje-

sen befűződik, a közepe mögött a legszélesebb. A pajzsocska előtti rovátka finom, és majdnem az elülső szegélyig ér, finoman és sűrűn pontozott. A szárnyfedők köztéri kétszer olyan szélesek, mint a finoman pontozott barázdák. A combok mérsékelten vastagok (♂). 2,5 mm.

Eddig csak a Budai hegyekből ismerjük. Tápnövénye ismeretlen

pannonicum GYÖRFFY

101 (100) Lábszáraik csak a végükön vastagabbak, külső oldalukon a hímeken is kiszélesedett karéj nélkül.

102 (103) Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé gyengén keskenyedő, elöl alig befűződött. Felülete finoman és sűrűn pontozott, töve kétoldalt öblös, a pajzsocska előtti rovátka finom és rövid. Szárnyfedői szélesebbek az előtor tövéénél, párhuzamosak (♂) vagy gyengén kerekítettek (♀), meglehetősen laposak, hátul lejtősek. A rovátkák pontjai nagyok, a köztérek laposak, nem szélesebbek, mint a rovátkák. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, szemei nagyok, kiállóak, homloka széles, gyengén benyomott. Ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀), erősen hajlott, fénytelen, vagy csak kissé hosszabb, mint az előtor (♂), tövén gyengén hajlott. Lábai feketék, az elülső lábak és a hátulsó lábszárak barnásak vagy vörösesek (♂), vagy a lábak feketék és csak az elülső lábszárak vörösbarnák (♀). A hím 1,9–2,1, a nőtény 2,5–2,7 mm.

Közép- és dél-európai faj, nálunk országsszerte közönséges, ahol tápnövénye, a *Mentha aquatica* tenyészik. Lárvája a növény szárában él

flavimanum GYLL.

Változatai:

1. Néha minden lába fekete. — A törzsalak között fordul elő, de ritka
var. *Neresheimeri* WAGN.
2. Combjai egyszerűek, nem megvastagodottak. Az összes lábszárak vörösbarnák, csak a combok töve fekete. — Nagyon ritka
var. *Uhagani* DESBR.
3. Nagyobb testű, homloka igen széles, az ormány töve dudorszerűen megvastagodott. — A törzsalak között ritka
var. *torquatum* WENCK.
4. Előtora széles, elöl és hátul erősen befűződött. — Ritka
var. *latithorax* DESBR.

103 (102) Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé erőteljesen (♂) vagy gyengébben (♀) elkeskenyedik, a tövén gyengén befűződött. Elülső szegélye gyengén felhajló, oldalai kerekítettek. Pontozása sűrű és finom, a pajzsocska előtt finom rovátkával, töve gyengén öblös. Szárnyfedői hosszúkás tojásdad alakúak, közepén majdnem párhuzamosak. Töve szélesebb, mint az előtor, pontozva rovátkolt, köztéri épszerűek, nem szélesebbek, mint a barázdák, erőteljesen domború és hátul meredekebben lejtős. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, sűrűn és erősen pontozott, homloka lapos, homloka és ormánya egyenletes ívben domború (♀), vagy köztük beugró nyereg van (♂). Ormánya hajlott, a ♂-é vaskos és rövidebb, alig hosszabb, mint az

előtor, a ♀-é vékonyabb és olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt. Lábai és csápjai teljesen feketék. 2,2—3 mm.

Előfordul Ázsia palearktikus részében és Délkelet-Európában. Faunaterületünkön csak Erdélyből (Várhegy, Déva mellett) ismeretes. Tápnövényét nem ismerjük

[samarense FAUST]

104 (95) Teste rövidebb, szárnyfedői legfeljebb másfélszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, erőteljesen domborúak, tövüknél kétszer olyan szélesek, mint az előtor. A vállbüttyök erősen kiálló. Homloka durván pontozott.

105 (106) Nagyobb testű, a 2 mm-t meghaladja. Csápja fekete, csak a töve vöröses, ormánya fénytelen, szőrös, sűrűn és meglehetősen erősen pontozott. Lábai rövidek, erősek, combjai megvastagodottak, láb-száraik a hegyük felé kiszélesednek. A szárnyfedők szőrözete finom és rövid. A ♂ homloka benyomott, széles, előtora fénytelen, meglehetősen erősen pontozott, a közterek ráncosak. A szárnyfedők közterei olyan szélesek, mint a pontozott rovátkák, éles szegélyűek. Teste fénytelen fekete. A ♀ ormánya valamivel hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, hengeres, hajlott, a ♂-é sokkal rövidebb. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalai kerekítettek, előre felé keskenyedő, elöl erősen befűződött, töve kétoldalt öblös, felülete igen erősen pontozott. A szárnyfedők a tövükön sokkal szélesebbek, mint az előtor, oldala gyengén kerekített, a rovátkák pontozása láncszerű, a közterek finoman harántirányban rovátkoltak. 2—2,5 mm.

Előfordul Európában és a mediterráneum északi felében. Nálunk országszerte előfordul, de nem gyakori. Tápnövénye a *Thymus serpyllum*, *Mentha aquatica* és *M. arvensis*

vicinum KIRBY

106 (105) Teste feltűnően kisebb, a 2 mm-t nem haladja meg. Teste fekete, fehér szőrözettel.

107 (108) Előtora feltűnően széles, szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé hirtelen elkeskenyedik, elöl befűződött. Elülső széle felhajló, sűrűn, finoman pontozott, töve kétoldalt öblös, a pajzsocska előtt jelentéktelen, finom rovátkával. Szárnyfedői csak másfélszer hosszabbak, mint amilyen szélesek a középén, oldalai párhuzamosak (♂) vagy gyengén kerekítettek (♀). A rovátkák pontjai láncszerűek, közterei laposak, nem szélesebbek a rovátkáknál, a 2. közterecske látszólag sűrűbben szőrözött, közterei szabályos sorokban szőrözöttek. Szemei nagyok, alul pillaszőrösök. Homloka lapos, finoman pontozott. Ormánya karcú (♀), hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, finoman és sórtan pontozott. A ♂ ormánya rövidebb, vaskosabb, szőrös és fénytelen. 1,5—2 mm.

Egész Európában és a Kaukázusban is található. Nálunk elterjedt, gyakori faj. Tápnövénye a *Thymus serpyllum*

atomarium KIRBY

- 108 (107) Előtora nem szélesebb, mint amilyen hosszú, elől nem befűződött, elülső szegélye nem felhajló. Szárnyfedői valamivel keskenyebbek, ezért karcsúbbnak látszik, tövén alig szélesebb, mint az előtor.
- 109 (110) A ♀ ormánya hosszabb, legalább olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttvéve, olykor még valamivel hosszabb, kissé hajlott, nagyon sűrűn és meglehetősen erőteljesen pontozott, majdnem fénytelen. A ♂ ormánya rövidebb, vastagabb, sűrűbben pontozott. Az előtor kúpszerűen keskenyedő, olyan hosszú, mint amilyen széles, olykor valamivel szélesebb. Felülete finoman és sűrűn pontozott, tövén kétoldalt öblös, a pajzsocska előtt nincs hosszanti rovátka. A szárnyfedők hosszúkás tojásdad alakúak, oldalt gyengén kerekítettek, közterei laposak, valamivel szélesebbek, mint a finoman pontozott rovátkák, harántirányban igen finoman ráncoltak. 1,8—1,9 mm.

Közép- és dél-európai faj. Nálunk országsszerte elterjedt, ritkább faj, amelyet általában az előző fajjal tévesztenek össze. Tápnövénye a *Thymus serpyllum*

oblivium SCHILS.

- 110 (109) A ♀ ormánya sokkal rövidebb, mint az előtor és a fej együttvéve, erősen hajlott, fénytelen, nagyon finoman és sűrűn pontozott. A ♂ ormánya rövidebb, csak olyan hosszú, mint az előtor, vaskosabb. Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú (♂), vagy alig észrevehetően szélesebb (♀), hengeres, majdnem párhuzamos, tövén kétoldalt alig öblös, elől nem befűződött. Pontozása finom és sűrű. Szárnyfedői a tövükön alig szélesebbek, mint az előtor, a rovátkák pontjai aránylag nagyok, közterei laposak, keskenyebbek, mint a rovátkák. A vállbütők nem kiálló. 1,5—1,6 mm.

Előfordul egész Közép- és Dél-Európában. Faunaterületünkön szórványosan található, ritkább faj. A *Thymus serpyllum* szárában vagy gyökérnyakában él

minutissimum ROSH.

- 111 (94) Szárnyfedői finoman pontozva rovátkoltak, a rovátkák pontjai kicsinyek, sokszor alig észrevehetőek. Közterei szélesebbek, mint a rovátkák, gyengén domborúak, nem épszélűek, a pontok a közterek széleit megszagatják. Teste egyszínű fekete, szárnyfedői gyengén ólomfényűek, szőrözete finom (16. alnem: *Catapion* SCHILS.).
- 112 (113) Feje a szemek mögött pontozott, az előtor elülső széle nem éri el a szemek hátulsó szegélyét. Homloka a szemek között bemélyedt, szemei kiállóak, nagyok. Ormánya hajlott és vékony, kissé hosszabb, mint a fej és az előtor együtt (♀), erősen fénylő, pontozása finom. A ♂ ormánya rövidebb, alig hosszabb, mint az előtor, vastag, a vége felé gyengén keskenyedő, sűrűn pontozott. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, elől keskenyedő, oldala gyengén kerekített, finoman és ritkásan pontozott, közterei bórszerűen ráncoltak. A pajzsocska előtt hosszúkás gödröcske van, töve kétoldalt gyengén öblös. Szárnyfedői hosszúkásak, közterei kétszer olyan szélesek, mint a finoman pontozott

rovátkák, gyengén domborúak. A varrat melletti rovátka a pajzsocska előtt végződik. 2,2—2,8 mm.

Eurosibériai faj. Nálunk elterjedt, különösen füzesekben található. Tápnövényei különböző *Salix* fajok

pubescens KIRBY

113 (112) Feje a szemek mögött nem pontozott, a szemekig behúzható a torba. Homloka lapos vagy kissé domború.

114 (117) A szárnyfedők szőrözete lesimuló, finom. Szárnyfedői hosszabb tojásdad alakúak.

115 (116) Ormánya egyenletesen hajlott, teste karcsúbb. Szárnyfedői keskenyebbek és hosszabbak. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, jelentéktelenül pontozott, homloka lapos, alig láthatóan rovátkolt. Szemei domborúak, nem nagyon kiállóak. Ormánya erős ívben hajlott, sima és fénylő, a hegye felé alig láthatóan pontozott, hosszabb, mint a fej és az előtor együtt (♀), vagy rövidebb, gyengébben hajlott, vastagabb, fénytelen, sűrűn pontozott és szőrös (♂). Az előtor szélesebb, mint amilyen hosszú, elől gyengén befűződött, sűrűn és finoman pontozott, töve egyenesen lemetstett, a pajzsocska előtt pontszerű gödröcskével. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a rovátkák, gyengén domborúak. A vállbütyök gyengén kiálló (4. ábra : B). 2—3,5 mm.

Előfordul egész Európában, a mediterráneumban és Ázsiában. Nálunk igen közönséges. Tápnövénye a *Trifolium pratense*, de más *Trifolium* fajokon is él. Lárva a gyökérnyakban rág meneteket

seniculus KIRBY

116 (115) Ormánya erősen, majdnem félkör alakúan hajlott (♀). Teste szélesebb és rövidebb, oldalai kerekesebbek, a vállbütyök erősebben kiálló. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, homloka lapos, finoman rovátkolt, szemei gyengén domborúak. A ♀ ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, a csápok mögött kissé szélesebb, előtte keskenyebb, csak a hegye fénylő, finoman pontozott és ritkán szőrözött. A ♂ ormánya valamivel rövidebb, gyengén hajlott, sűrűn és finoman pontozott, fénytelen. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, oldalt majdnem egyenesen elkeskenyedek. Elöl nem, vagy csak alig láthatóan befűződött, sűrűn elhelyezett, hosszúkás pontokkal, töve kétoldalt gyengén öblös. A pajzsocska előtti rovátka rövid, gödörkét képez. Szárnyfedői rövidebbek, közterei majdnem kétszer olyan szélesek, mint a jól láthatóan pontozott rovátkák, szőrözete durvább. 2,2—2,9 mm.

Eddig csak Olaszországból ismerték. Nálunk is elterjedt faj, de eddig összekeverték rokon fajaival. Tápnövénye az *Ononis spinosa*

ononiphagum SCHATZM.

117 (114) A szárnyfedők szőrözete serteszerűen felálló, rövid tojásdad alakúak, minden közterecske egy-egy sorban elhelyezett szőrösíkkal. Homloka lapos, kissé benyomott, finoman pontozott, nagyon finoman rovátkolt,

szemei mérsékelten kiugrók. Ormánya erőteljesen ívelt, a ♂-nél alig olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, vaskos, fénytelen, szőrös, a tövénél jóval szélesebb, a csáp tövétől előre felé elkeskenyedik. A ♀ ormánya hosszabb, vékonyabb, tövén nem vastagabb, elülső fele fényes, párhuzamos. Előtora alig szélesebb, mint amilyen hosszú, elöl elszűkül, elülső szegélye felhajló, oldalt gyengén ívelt, nagyon sűrűn és finoman pontozott. A szárnyfedők szőrzete rövid, serteszerű, a közterek alig domborúak. 2,1–2,6 mm.

Előfordul a mediterráneum északi felében. Faunaterületünkön eddig csak Horvátországból ismerjük; magyarországi előfordulása várható. Tápnövénye ismeretlen

[*seriatosetosulum* WENCK.]

118 (85) Szárnyfedői fordított, ritkán hosszúkás tojásdad alakúak (különösen a hímek), közepük mögött a leghélesebbek.

119 (128) Teste vörös vagy vörössesárga, szemei és karmai feketék (17. alnem: *Erythrapiion* SCHILS.).

120 (121) Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, halántéka többnyire sima, nem pontozott. Szárnyfedői megnyúltak, oldalai mindkét ivar esetében párhuzamosak. A ♀ ormánya vékony és erősen hajlott. A fej és az előtor pontozása finom. Kisebb, karcsúbb faj. Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, előre felé gyengén keskenyedő, oldalai majdnem párhuzamosak, elöl gyengén befűződött, a pajzsocska előtt jelentéktelen rovátkával. A szárnyfedő töve alig szélesebb, mint az előtor, mélyen pontozva rovátkolt. Közterei nem szélesebbek, mint a rovátkák, gyengén domborúak, a vállbütyök alig kiálló. Teste sűrűn és finoman szőrös. 2,3–3 mm.

Eurosibériai faj. Nálunk ritka (Szobránc, Paráds). Tápnövényei a *Rumex acetosella* és *Teucrium scorodonia*

rubens STEPH.

121 (120) Feje olyan hosszú vagy hosszabb, mint amilyen széles, halántéka erőteljesen pontozott.

122 (123) A ♀ ormánya hosszú és vékony, majdnem egyenes, jóval hosszabb, mint az előtor, a ♂-é rövidebb, de vastagabb. Feje olyan hosszú, mint amilyen széles, sűrűn és finoman pontozott, homloka jelentéktelen hosszanti ráncokkal. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, vagy alig észrevehetően hosszabb, oldalt gyengén kerekített, elöl alig észrevehetően befűződött. Pontozása igen sűrű és finom, a pajzsocska előtt pontszerű bemélyedéssel. Szárnyfedői kissé megnyúlt fordított tojásdad alakúak, erősen pontozva rovátkoltak, közterei olyan szélesek, mint a rovátkák, gyengén domborúak. A vállbütyök kiálló. A ♂ mindig kisebb, mint a ♀. 3–4 mm.

Előfordul Európában, a Kaukázusban és Észak-Afrika nyugati felében. Faunaterületünkön szóróványosan mindenütt előfordul. Tápnövényei a *Rumex*

acetosella és valószínűleg a *Teucrium scorodonia* is. Lárvája a szárban fejlődik, sőt a gyökérnyakba is lehúzódik

sanguineum DEG.

123 (122) A ♀ ormánya rövid és vastag, erősen görbült, rövidebb, mint az előtor, vagy legfeljebb olyan hosszú. A két ivar ormányhosszúsága alig különbözik, a ♂-é csupán vastagabb és erősebben pontozott.

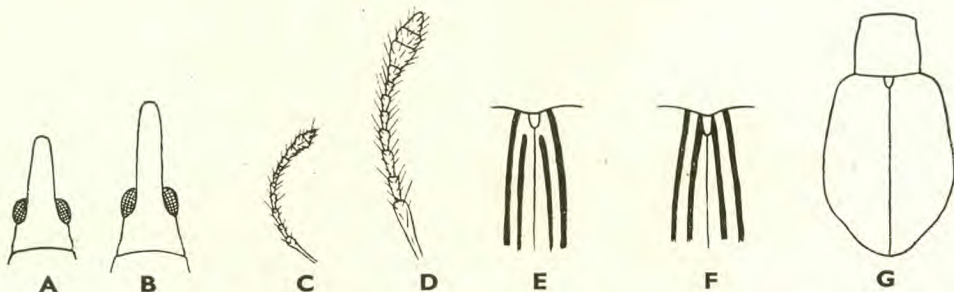
124 (125) A fej és az előtor pontozása finom és sűrű, a pontok sekélyek. A ♂ feje szélesebb, négyszögletes, a ♀ feje a szemek előtt jelentékenyen keskenyebb, szemei nagyok, a halánték olyan hosszú vagy alig rövidebb, mint a szem harántátmérője, erősebben pontozott, mint az előtor. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, hengeres, elől alig befűződött, a pajzsocska előtti rovátka jelentéktelen. A szárnyfedők oldalai jelentékenyen (♀) vagy alig (♂) domborúak, közterei olyan szélesek, mint a rovátkák, laposak (♀) vagy kissé keskenyebbek, domborúak (♂). A rovátkák pontozása a hímeknél mindig erősebb. 2,5–3 mm.

Előfordul Európában a Kaukázusig és Kis-Ázsiában. Nálunk nagyon gyakori és elterjedt ott, ahol tápnövényei, a *Rumex acetosella* és *Teucrium scorodonia* tenyésznek

frumentarium PAYK.

125 (124) A fej és az előtor pontozása meglehetősen erős és mély, a pontok jól megkülönböztethetők. Szárnyfedői fordított tojásdad alakúak, erősen pontozva rovátkoltak. Nagyobb termetű fajok.

126 (127) Feje olyan hosszú, mint amilyen széles, a ♂-é négyszögletes, a ♀-é előrefelé elkeskenyedő (9. ábra : A). Halántéka olyan hosszú, mint a homlok szélessége a szemek között. Az előtor pontozása sekélyebb, mint a feje. Az előtor oldalai gyengén kerekítettek, elől gyengén befűződött, olyan hosszú, mint amilyen széles, elülső szegélye gyengén

9. ábra. A : *Apion cruentatum* WALTZ és B : *A. minutum* GERM. feje felülnézetben — C : *A. flavipes* PAYK. és D : *A. onicola* BACH csápja — E : *A. sedi* GERM. és F : *A. curtirostre* GERM. szárnyfedőinek varratmentí barázdái — G : *A. marchicum* HERBST előtora és szárnyfedői felülnézetben (KUHN nyomán)

felhajló, a pajzsocska előtti rovátka elég mély. A szárnyfedők rovátkái kissé szélesebbek, mint a bordák. Teste vérpiros, gyengén szőrözött, kissé fénylő. 3,5—3,8 mm.

Észak- és közép-európai faj, nálunk elterjedt, de nem gyakori. Tápnövénye a *Rumex acetosa*

cruentatum WALT.

- 127 (126) Feje hosszabb, mint amilyen széles, mindkét ivar esetében előrefelé kúp alakúan elszűkül (9. ábra: B). Halántéka hosszabb, mint a homlok harántátmérője. Az előtora mély és jelentékeny középső pajzsocska előtti barázdá van, oldalain erőteljesen kerekített, elől erősebben, hátul gyengébben befűződött. A fej és az előtor pontozása erőteljes. Homloka lapos, erőteljesen pontozott, néha a pontok hosszirányban ráncosak. Szárnyfedői megnyúlt tojásdad alakúak, oldalai kissé kerekítettek, mély barázdákkal, amelyekben a pontok elhelyezése láncszerű. Közterei kissé szélesebbek, mint a barázdák. 4—5 mm.

Előfordul Európában, a Kaukázusban és Szíriában. Faunaterületünkön mindenütt gyakori. Tápnövényei a *Rumex conglomeratus*, *R. sanguineus*, *R. obtusifolius* és *R. hydrolapathum*

miniatum GERM.

- 128 (119) Teste fekete, zöld vagy kék, gyakran fényes.

- 129 (182) Teste fekete, lábai sárgák vagy feketék és sárgák, esetleg teljesen feketék. Szőrözete nagyon ritka, úgyhogy teste csupasznak látszik. A vállbütyök kiálló. Ormánya hosszú és vékony (18. alnem: *Protapion* SCHILS.).*

- 130 (135) Legalább a középső és hátulsó lábpára teljesen fekete, az elülső lábon a combok, kivéve a térdeket és a comb tövét, sötét vörösbarna, ritkábban fekete, vörös folttal a térdeken. Esetleg valamennyi lába fekete.

- 131 (132) Előtora alig hosszabb, mint amilyen széles, majdnem négyszögű, az elülső szegélyén csak jelentéktelenül keskenyebb, mint a töve. Közvetlen a töve előtt keskeny, pontmentes sáv van, egyébként nagyon finoman és sűrűn, bőrszerűen ráncolt. Pontozása nem, vagy csak gyengén, hosszirányban ráncolt. Szárnyfedői rövid fordított tojásdad alakúak, erősen boltozottak. Lábai teljesen feketék. Feje csaknem négyszögű. Homloka lapos, a ♀ ormánya vékony, hosszabb, mint a fej és az előtor együtt. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a barázdák, finoman, harántirányban rovátkoltak. 1,7—2,3 mm.

* A *Protapion* alnem fajai a kulcsban nem hozhatók rendszertani sorrendbe, sőt az egyes fajok változatai is szétszórva találhatók meg. Emiatt közlöm itt az alnem fajainak rendszertani sorrendjét: 1. *gracilipes* DIETR.; 2. *flavipes* PAYK. (ab. *apicirostre* DESBR., ab. *Lederi* KIRSCH, ab. *maculicoxis* DESBR., ab. *coxale* DESBR.); 3. *nigritarse* KIRBY (ab. *Darwinianum* WAGN.); 4. *filirostre* KIRBY (ab. *ochraceomaculatum* WAGN.); 5. *aestivum* GERM. (ab. *hipponense* DESBR. var. *ruficus* GERM., ab. *varicus* KOLBE, ab. *atripes* KOLBE, ssp. *interjectum* DESBR.); 6. *apricans* HERBST (ab. *curvipes* DESBR.); 7. *Schönherri* BOH.; 8. *laevicollis* KIRBY; 9. *varipes* GERM.; 10. *assimile* KIRBY; 11. *ononicola* BACH; 12. *dissimile* GERM. (ab. *nigricorne* GABR.).

Eurosibériai, nálunk elterjedt, ritkább faj. Tápnövényei a *Medicago lupulina* és *M. falcata*

filirostre KIRBY

Változata:

1. Az elülső combon a közepe és térdje között kicsi, többé-kevésbé élesen határolt vörösbarna folt van. — A törzsalak között fordul elő, de ritka
ab. *ochraceomaculatum* WAGN.

- 132 (131) Előtora harmadával vagy negyedével hosszabb, mint amilyen széles az alapjánál, trapéz alakú, az elülső szegélyénél jelentősen keskenyebb, mint a töve. A sűrű, hosszirányban ráncolt pontozás az előtor tövéig terjed. A szárnyfedők hosszabbak, kevésbé boltozottak.
- 133 (134) Csak a középső és hátulsó lábpár combja egészen fekete, elülső combja a töve és a térdje kivételével vörösbarna. — Ide tartozik az *aestivum* var. *ruficrus* GERM. (lásd: 157/2 sorszám alatt).
- 134 (133) Elülső combja is fekete, legfeljebb gyenge vöröses árnyalattal a közepén. — Ide tartozik az *aestivum* ab. *atripes* KOLBE (lásd: 157/4 sorszám alatt).
- 135 (130) Valamennyi lába sárga, vagy legalább a középső és hátulsó lábszár töve sárga.
- 136 (141) Valamennyi lába, kivéve a barnás vagy feketés lábfejezeket, teljesen sárga.
- 137 (138) Csápja teljesen sárgászörös vagy vörös, csak a bunkó hegye kissé barnás. Teste palaszürke, kissé fényes, majdnem csupasz, a ♂ szeme alul fehér pillaszőrökkel. Feje megnyúlt, elég hosszú, finoman harántirányban ráncolt, szeme nagy, lapos, alig kiálló. Előtora hengeres, kissé hosszabb, mint amilyen széles, elöl alig észrevehetően keskenyebb, mint a tövén, erősen és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti rovátka jól fejlett. Szárnyfedői megnyúlt fordított tojásdad alakúak, közterei gyengén domborúak, szélesebbek mint a rovátkák. 3—3,2 mm.
- Közép-európai faj. Nálunk elterjedt, de ritka. Egyedüli tápnövénye a *Trifolium medium*, amelynek virágfejeiben fejlődik a lárvája. Hegyvidéki faj
- gracilipes** DIETR.
- 138 (137) Legalább a csápbunkó teljesen fekete.
- 139 (140) Termete kisebb, a 2,1 mm-t nem haladja meg. Teste zömökebb, szárnyfedői rövid fordított tojásdad alakúak, csápostora az 5. vagy 6. ízéig sárga. A csápbunkó rövid, kihegyezett tojásdad alakú, élesen elkülönült a csápostortól. Teste palaszürke, kissé fénylő, igen finom fehér szőrözettel. Lábai egészen sárgák, csak a lábfeje fekete, ritkán az első lábfejeze kissé világosabb. A ♂ ormányának vége világossárga, a ♀-é teljesen fekete és csak kissé hosszabb, mint a hímé,

olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttvéve. A szárnyfedők közterei alig szélesebbek, mint a meglehetősen erősen pontozott rovátkák. 1,8–2,1 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, de délen sokkal gyakoribb. Nálunk elterjedt, de nem gyakori faj. Tápnövényei a *Trifolium dubium*, *T. agrarium* és *T. procumbens*

nigritarse KIRBY

Változata:

1. A hím ormánya teljesen fekete, vagy csak az ormány vége alul barnás. — Nagyon ritka
ab. **Darwinianum** WAGN.

- 140 (139) Termete nagyobb, a 2,4 mm-t meghaladja. Teste megnyúltabb, szárnyfedői megnyúlt fordított tojásdad alakúak. A csápостor a 2. vagy 3. íztől kezdve sötét, a csápbunkó gyengébben elkülönült az ostortól, hosszabb tojásdad alakra kihúzott (9. ábra: C). Mindkét ivar ormánya fekete. Teste csupasznak látszik, fekete, palaszürke fénnel. A lábakon a combok és a lábszárak sárgák, lábfeje a 2. íztől kezdve fekete. A ♂ csípője sárga, a ♀-é fekete (törzsalak!). Előtora olyan hosszú vagy alig észrevehetően hosszabb, mint amilyen széles a tövén, elöl és a tövénél befűződött, elég erősen és sűrűn pontozott. 2,5–3 mm.

Az egész palearktikus régióban elterjedt. Faunaterületünkön közönséges. Különböző *Trifolium* fajok virágjában él

flavipes PAYK.

Változatai:

- 1 (4) Nőstények, ormányuk fekete.
2 (3) Elülső csípői teljesen vörösek vagy barnávörösek, éppen úgy, mint a hímeké.
— A törzsalak között gyakori ab. ♀ **coxale** DESBR.
3 (2) Elülső csípői feketék, a közepükön többé-kevésbé nagyobb vörös folttal vagy gyűrűvel, olykor csak a csípők hegye fekete. — Gyakori
ab. ♀ **maculicoxis** DESBR.
4 (1) Hímek, ormányuk a csáp előtt vörösbarna.
5 (6) Ormánya a csápok előtt vörösbarna gyűrűvel, hegye fekete, olykor csak az ormány alsó felén van vörös folt. — A törzsalak között gyakori
ab. ♂ **apicirostre** DESBR.
6 (5) Az ormány eleje teljesen vörös. — Sokkal ritkább, mint a törzsalak
ab. ♂ **Lederi** KIRSCH

- 141 (136) Legalább a középső és a hátulsó lábszár egészen vagy részben fekete, lábfejzei mindjárt teljesen feketék.
142 (145) Előtora nagyon finom, sekély és szórványos pontozással, a közterek a pontok között legalább kétszer olyan szélesek, mint maguk a pontok, laposak, sohasem ráncoltak. Alapjuk nagyon finoman bőr-szerű, többé-kevésbé erősen fénylő.
143 (144) Középső és hátulsó lábszára teljesen sötét szurokbarna vagy szurok-fekete, a combok vége a térdnél szélesebb, barna vagy fekete folttal. Nagyon ritkán a középső és hátulsó lábszár a tövén homályosan világosabb barna. A ♂ ormánya a csápok tövénél jelentősen

megdagadt, előrefelé erősen elkeskenyedett. Csápja vastag, tőize alig hosszabb, mint a csápostor első 2 íze együttvéve, 5. íze majdnem olyan hosszú, mint az előző három íz együttvéve. A ♀ ormánya sokkal vékonyabb és hosszabb, előrefelé alig elkeskenyedő. Csápja vékonyabb, a csápostor ízei egyformák, csak a végük felé fokozatosan rövidebbek és szélesebbek. Teste fekete, zsírfényű. Előtora hengeres, előrefelé alig keskenyedő, elöl és a tövén kissé befűződött, pontozása finom és szórt. A szárnyfedők köztereinek szélesek, mint a rovátkák, kissé domborúak. 2,5–2,7 mm.

Előfordul Dél-Európában, Közép-Európa déli felében, továbbá a Kaukázusban. Nálunk országszerte elterjedt, de ritkább faj. *Trifolium* fajokon él

Schönherri BOH

- 144 (143) A középső és hátulsó lábszár töve harmadáig vagy feléig barna vagy vörössárga. A fekete és világos szín a végükön ferde irányban, belülről kifelé halad, ezen kívül a combok vége és a lábszárak töve a térdnél barna vagy fekete. Nagyobb termetű faj. Homloka meglehetősen éles középső barázdával, kétoldalt a szemek mellett 1–1 gyengébb rovátkával, amelyeket a szemektől lécszerű dudor választ el. Előtora alig hosszabb, mint amilyen széles, előrefelé kúpszerűen elszűkül, elöl és a tövénél alig befűződött, oldala emiatt alig hajlott. Teste fekete, meglehetősen fényes, porszerű, rövid szőrözete ritkás. A csápok töve (a tőíz és az első ostoríz) barnássárga, a többi íz fekete. Elülső lába a csípőkkel együtt teljesen sárga. A szárnyfedők köztereinek laposak, kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák, 1–2 sor finom pontocskával. 3–3,5 mm.

Mediterrán faj. Faunaterületünkön eddig csak Horvátországban mutatták ki. Tápnövénye ismeretlen

[*laevicollis* KIRBY]

- 145 (142) Előtora viszonylag erősen, sűrűn és mélyen pontozott, a pontok többnyire ráncosak vagy összefolyóak. A közterek a pontok között nem szélesebbek, mint maguk a pontok, többnyire ráncosak.
- 146 (161) Ormánya többnyire sokkal hosszabb, mint a fej és az előtor együttvéve. Sem a csápon, sem a lábakon nincs másodlagos ivari jelleg. Ide tartoznak az *aestivum* és az *assimile* csoport nőtényei.
- 147 (148) A ♀ ormánya nagyon erőteljesen, majdnem egy negyedkör alakban hajlott, negyed- vagy harmadrésszel hosszabb, mint a fej és az előtor együttvéve. A középső és hátulsó lábszár a tövén harmadáig vagy feléig halványvörös vagy barnássárga, a világos rész a feketétől ferde vonalban elkülönült. Teste megnyúltabb, szárnyfedői hosszúkásabbak, oldalt valamelyest összenyomott, legnagyobb szélessége a közepe körül van. 3–3,5 mm.

Az egész palearktikus régióban elterjedt. Faunaterületünkön *Trifolium* fajokon mindenütt gyakori

varipes GERM.

148 (147) Ormánya kevésbé erősen vagy csak gyengén hajlott.

149 (150) Csápja nagyon megnyúlt, tőize olyan hosszú, mint a 3 első ostoríz együttvéve, a lazán ívelt bunkó az ostortól gyengébben elkülönült. A középső és hátulsó lábszár a tövén feléig világos vöröses- vagy barnás-sárga. Az 1. csápostoríz olyan hosszú vagy még hosszabb, mint a 2., a 3. íz jóval rövidebb, mint a 2. Ormánya hajlott. Előtora oldalt ívelt, elöl és a tövén erőteljesen befűződött. Szárnyfedői rövid tojásdad alakúak, erősen boltozottak. 2,8—3 mm.

A palearktikus faunaterület nagy részében előfordul. Nálunk szórványosan az egész ország területén megtalálható. Lárvája a *Trifolium arvense* virágzatából a magokat eszi ki

dissimile GERM.

Változata:

1. Néha a ♂ csápjának töve nem vörössárga, hanem teljesen fekete. — A törzsalak között ritka ab. ♂ **nigricorne** GABR.

150 (149) Csápja mérsékeltén megnyúlt, tőize legfeljebb olyan hosszú, mint a 2 első ostoríz együtt. A tojásdad alakú, végén kihegyezett bunkó íze szorosan simulnak egymáshoz, legalább egy irányban jól elkülönült.

151 (154) Ormánya nagyon kevésbé hajlott, majdnem egyenes, harmadával vagy negyedével hosszabb, mint előtora és feje együttvéve.

152 (153) Ormánya a csáp töve és az ormány hegye között oldalt többé-kevésbé befűződött, az ormány hegye olyan széles, mint amilyen széles a csápok tövénél. A csápok tőize és 2—3 első ostoríze (ritkán az 5. ízig is), továbbá az elülső lábon a combok, csípők és a tomporok mindig halvány barnás- vagy vörössárgák. Hártás szárnya jól fejlett. 3—3,5 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk *Trifolium* fajokon él a virágban a magot eszi ki. Lóheremag-kártevő

apricans HERBST

Változata:

1. A hím középső és hátulsó lábszára gyengén hajlott, — A törzsalak között fordul elő ab. **curvipes** DESBR.

153 (152) Ormánya a csáp töve és az ormány hegye között ugyan befűződött, de az ormány hegye jelentősen keskenyebb, mint amilyen széles a csápok tövénél. Legfeljebb a tőiz töve és az első ostoríz töve vöröses. Az elülső lábakon legalább a tomporok barnák vagy feketék. Szárnyatlan. — Ide tartozik az *aestivum* ab. *varicrus* KOLBE (lásd: 157/3 sorszám alatt).

154 (151) Ormánya mérsékeltén erősen hajlott.

155 (156) Előtora mérsékeltén erősen, mindenekelőtt sekélyen pontozott, pontjai hosszúra megnyúltak, a pontok közti keskeny közterek hosszanti

ráncolás nyomaival. Előtora kúp alakú, oldalt elöl és a tövén gyengén befűződött, oldalszegélye többé-kevésbé hajlott. Középső és hátulsó combja a térd hegye kivételével halvány vöröses- vagy barnássárga, középső és hátulsó lábszára szurokfekete vagy szurokbarna. A csápoknak csak a tőize és a 2 első ostoríze világos, az elülső csípők és az elülső lábszárak halvány sárgásbarnák. — Ide tartozik az *aestivum* ssp. *interjectum* DESBR. (lásd: 157/5 sorszám alatt).

156 (155) Előtora erős, sűrű, mély és ráncos pontozással, pontjai hosszúkásak vagy rombusz alakúak, a finom közterecskék a pontok között többé-kevésbé erőteljesen ráncoltak.

157 (158) A sötét (szurokbarna vagy szurokfekete) csápokon legfeljebb csak a tőíz töve és az 1. ostoríz töve vöröses- vagy sárgásbarna. Az elülső lábakon többnyire a csípő és tompor sötétebb vagy teljesen fekete. A csápostor ízeinek szőrözete rövid. Előtora többnyire csak elülső szegélyén és az oldalak mentén ráncolva pontozott. 2—3 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Faunaterületünkön nagyon közönséges, helyenként a lóherében tehet kárt, amelynek a magját pusztítja el a lárvá — Lóhere-cickánybogár

aestivum GERM.

Változatai:

1. A középső és hátulsó lábszár töve sárga gyűrűs, míg a törzsalaké fekete. — A törzsalak között gyakori ab. *hipponense* DESBR.
2. Általában vaskosabb, mint a törzsalak, hártvány szárnya hiányzik vagy csökevényes, ormánya, különösen a ♀-é hosszabb, csápja fekete, valamennyi csípője fekete. Elülső lábszárai szintén többé-kevésbé erőteljesen feketék, középső és hátulsó combja szurokfekete vagy gyengén vörösbarna árnyalatú. — Előfordul Közép- és Észak-Európában. Nálunk szóróványosan előforduló, ritkább forma. Egyedüli tápnövénye a *Trifolium alpestre* var. *ruficus* GERM.
3. Morfológiai bélyegei olyanok, mint az előzőé, azonban középső és hátulsó combja vörös, csak a comb töve és a térde fekete. — Gyakori ab. *varicus* KOLBE
4. Olyan mint a var. *ruficus*, de elülső combjai is feketék. — Igen ritka ab. *atripes* KOLBE
5. Általában valamivel keskenyebb és kisebb, mint a törzsalak, csápja világosabb, tőize és 1. (olykor a 2.) ostoríze is világosbarna vagy vörössárga. Elülső csípők és elülső lábszáraik, továbbá valamennyi combjuk világosabb vöröses- vagy barnássárga. Nemritkán középső és hátulsó lábszára homályos vörösbarna és csak a hegye fekete. Az előtor pontozása sokkal sekélyebb és finomabb, pontjai jól láthatóan hosszúkásak, a törzsalaknál kerekesebbek, a közterek a pontok között szélesebbek. — Mediterrán alfaj. Faunaterületünkön csak Horvátországból ismerjük [ssp. *interjectum* DESBR.]

158 (157) A csápok tőize és legalább 1—2 ostoríze sárgászöld, középső és hátulsó lábszára teljesen szurokbarna vagy szurokfekete. Az elülső lábak combja, csípője és tompora mindig sárgászöld. A csápostor pontozása egyenletes, ráncos és hosszanti irányban összefolyó. Csápja hosszú és nyúlók, az 1. ostoríz alig hosszabb és csak kevésbé erősebb, mint a 2., a 3. íz éppúgy megnyúlt és nem, vagy csak alig rövidebb, mint a 2. Az egész ostor finom, de meglehetősen hosszú, elálló pillaszőrökkel fedett (9. ábra: D).

- 159 (160) Általában nagyobb, a 3,2 mm-t meghaladja, szárnyfedője valamivel nyúlánkabb, előtora nagyon durván, ráncosan pontozott, ormánya kissé erősebben hajlott. Csápостora a bunkó felé hosszabb elálló szőrözettel (9. ábra : D). 3,2—3,6 mm.

A palearktikus régió legnagyobb részében elterjedt, de délen gyakoribb. Faunaterületünkön elterjedt, gyakori faj. Tápnövénye az *Ononis spinosa* és *O. hircina*

ononicola BACH

- 160 (159) Általában kisebb, a 3,2 mm-t nem haladja meg. Szárnyfedői fordított tojásdad alakúak, közepük mögött a legszélesebbek. Előtora kissé gyengébben ráncolva pontozott, a pontozás nem olyan sűrű. Ormánya mérsékeltén hajlott. A csápостor szőrözte kevésbé hosszú és finomabb. 2,8—3,2 mm.

Az egész palearktikumban előfordul. Észak-Amerikában is megtalálták, ahová valószínűleg behurcolták. Faunaterületünkön nagyon közönséges. Tápnövényei különböző *Trifolium* fajok. Lóheremag-kártevő

assimile KIRBY

- 161 (146) Ormánya nem hosszabb, mint a fej és az előtor együttevée, vagy csak jelentéktelenül hosszabb. Hímek.
- 162 (173) Ormánya nem hosszabb, mint a fej és az előtor együttevée. A csápok lábak és csípők a hímeknél feltűnő ivari bélyeg nélkül. — Ide tartoznak az *aestivum* csoport hímjei (1. ábra).
- 163 (170) Előtora meglehetősen erősen és mélyen pontozott, a pontok többé-kevésbé hosszúkásak vagy rombusz alakúak, köztük a keskeny közterek hosszirányú ráncozásra hajlamosak. Kúp alakú, elől és hátul többé-kevésbé erőteljesen befűződött, oldalai gyengén kerekítettek. Olykor az előtor pontozása ugyan hosszúkás, de a pontok sekélyek és a kevésbé keskeny közterek hosszanti ráncozásra hajlamosak, jól láthatóan, finoman bőrszerűek.
- 164 (169) Az előtor pontozása mély, a pontok közterei keskenyek.
- 165 (166) Szárnyatlan vagy hártvás szárnya csökevényes. — Ide tartozik az *aestivum* ab. *varicrus* KOLBE (lásd : 157/3 sorszám alatt).
- 166 (165) Hártvás szárnya jól fejlett.
- 167 (168) Középső és hátulsó lábszára szurokfekeete vagy szurokbarna. — Ide tartozik az *aestivum* GERM. törzsalakja (♂) (lásd : 157 sorszám alatt).
- 168 (167) Középső és hátulsó lábszárának töve harmadáig vagy feléig többé-kevésbé kiterjedt és élesen határolt homályos barnássárga, vagy vörössárga gyűrűvel. — Ide tartozik az *aestivum* ab. *hipponense* DESBR. (lásd : 157/1 sorszám alatt).

- 169 (164) Az előtor pontjai sekélyek, a pontok közötti tercskék szélesebbek, finoman bőrszerűek. Az előtor kúp alakú. Középső és hátulsó lábszára fekete, középső és hátulsó combja a térdek kivételével sárga, a csápokon csak a tőíz és a 2 első ostoríz világos, az elülső lábszárak és az elülső csípők világosak. — Ide tartozik az *aestivum* ssp. *interjectum* DESBR. (lásd : 157/5 sorszám alatt).
- 170 (163) Előtora meglehetősen erősen és mélyen pontozott, de a pontok kerekdedek, a fényes és széles közterek között a bőrszerű ráncolás élesebb, hosszirányú ráncolásnak nyoma sincs.
- 171 (172) A csáp tőize és 2 első ostoríze megnyúlt, az utóbbiak két és félszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, mindig vörösbarna színűek. Az utolsó ostorízek alig harántosak. Ormánya előrefelé alig elszűkülő, gyengén hajlott, vaskos. Feje a szemek elülső vonalától a szélesen beugró, finoman harántirányban rovátkolt halántékig mérve olyan hosszú, mint amilyen széles a fej a halántéknál. — Ide tartozik az *apricans* HERBST hímje (lásd : 152 sorszám alatt).
- 172 (171) A csáp tőize és 2 első ostoríze kevésbé megnyúlt, az ostorízek alig kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, a 2 utolsó ostoríz legalább egy irányban gyengén harántos ; legfejlebb a tőíz töve homályos vörösbarna. Ormánya előrefelé gyengén elkeskenyedő, mérsékeltén hajlott. Feje a szemek elülső vonalától a rövidebb halánték végéig mérve valamivel rövidebb, mint amilyen széles a fej a halántéknál, inkább trapéz alakú. Szárnyatlan vagy hártvás szárnya csökevényes. — Ide tartozik az *aestivum* ab. *varicrus* KOLBE hímje (lásd : 157/3 sorszám alatt).
- 173 (162) Ormánya olyan hosszú vagy valamivel hosszabb, mint a fej és az előtor együtt (♂). Legalább az elülső és középső csípők a hímnél egy-egy éles fogacskával vannak ellátva. Legtöbbször a csáp és a lábak is feltűnő ivari bélyegeket viselnek. — Ide tartoznak az *assimile* csoport hímjei.
- 174 (177) A csápok és a lábak a hímeknél különösebb másodlagos ivari jellegek nélkül, csak az elülső és középső csípőkön van egy-egy hegyes fog.
- 175 (176) Ormánya a végén jelentősen vékonyabb, mint a tövénél, árszerűen elvékonyodott. A csáp tőize a hegyén erősen bunkószerűen megvastagodott, sokkal szélesebb, mint az első ostoríz. Az ostorízek hosszú, elálló szőrözettel. Középső és hátulsó lábszára fekete, a csáp tőize és 1—2 ostoríze sárga, az elülső csípők és tomporok, továbbá az elülső combok sárgászörösek. — Ide tartozik az *ononicola* BACH hímje (lásd : 159 sorszám alatt).
- 176 (175) Az ormány vége alig keskenyebb, mint a töve, a csápok töve előtt legfejlebb gyengén összeszűkül, azonban a csápok tövénél nem keskenyebb, mint az ormány töve. A csáp tőize nyúlánk, végén nem vagy

alig szélesebb, mint az első ostoríz. Középső és hátulsó lábszára szurokfekete vagy szurokbarna, egyenes. Az elülső lábak combja, csípője és tompora világos sárgászvörös, a csápok tőize és legalább 1—2 ostoríze ugyancsak sárgászvörös. — Ide tartozik az *assimile* KIRBY hímje (lásd : 160 sorszám alatt).

- 177 (174) Vagy a lábak vagy a lábak és a csápok is a hímeken másodlagos ivari jelleggel vannak ellátva.
- 178 (179) A ♂ csápja majdnem olyan, mint a nőtényé, a lábakon ellenben van ivari különbség, éspedig az elülső lábszár a végén erősen befelé görbült, a vége kiszélesedett és tompaszögben a lábfej ízesülési helyéig kihúzott. Középső és hátulsó lábszára ugyancsak erőteljesebben vagy gyengébben befelé görbült. A lábfejek egyszerűek. Középső és hátulsó lábszára a tövén vörös. — Ide tartozik a *varipes* GERM. hímje (lásd : 147 sorszám alatt).
- 179 (178) A hím csápja feltűnően elváltozott, lábain is van másodlagos ivari jelleg. A csáp tőize bunkószerűen megvastagodott. Ostorízei hengerek. Az elülső lábszárak S-alakúan, a középsők gyengén, a hátulsók erősebben befelé görbültek. Az elülső lábfej első íze a hegyén, a második íz a tövén erősen, fogszerűen előre felé kiálló. Középső lábfeje mérsékelten kiszélesedett, a hátulsó lábfejek erősen kiszélesedtek és nagyok, az első íz oldalai majdnem párhuzamosak, kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek, tövük befelé ferdén lemetesztek. Középső és hátulsó lábszára a tövén sárga.
- 180 (181) A csáp bunkószerű tőize vörös, olykor a töve és a hegye barnás. — Ide tartozik a *dissimile* GERM. hímje (lásd : 149 sorszám alatt).
- 181 (180) A csáp tőize teljesen fekete. — Ide tartozik a *dissimile* ab. *nigricorne* GABR. hímje (lásd : 149/1 sorszám alatt).
- 182 (129) Teste nem egyszínű fekete, hanem kék, zöld vagy ércbarna. Lábai teljesen feketék, ritkán sárgák és feketék, de ez utóbbi esetben teste erősen szőrös.
- 183 (204) Ormánya rövid, különösen a hímeké, nagyon vastag, többnyire nem vagy csak alig hajlott, gyakran egészen egyenes, hengeres. Csápja rövid és vastag, többnyire az ormány közepén ízesül (R ö v i d o r m á n y ú a k csoportja).
- 184 (199) A szárnyfedők gyengén fémfényűek, zöldes, kékes vagy ibolyás árnyalattal, vagy teljesen feketék. Szőrözete többnyire finom, az alapszínt nem fedi el, ritkán sűrűbb. Lábaik teljesen feketék (19. alnem : *Perapion* WAGN.).
- 185 (190) A szárnyfedők gyenge fémfényű árnyalattal, kékes- vagy ibolyászöldes, ritkábban rézszerű, nem fekete és fénytelen.

- 186 (187) A pajzsocska nagy, négyszögű, olyan hosszú, mint amilyen széles, közepén hosszanti rovátkával. Előtora olyan hosszú vagy kissé hosszabb, mint amilyen széles, oldalai egyenesek, finoman és sűrűn pontozottak, a pajzsocska előtt rövid rovátkával. Ormánya gyengén hajlott. Nagyobb termetű faj. Szárnyfedői gyengén domborúak. Homloka keskeny, szórta pontozott, az előtor pontozása sűrű és erős, a szárnyfedők kék vagy kékeszöld színűek, közterei laposak, közepén kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák. 3–4 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Hazánkban *Rumex* fajokon közönséges. Lárva a növény szárában és gyökérnyakában él

violaceum KIRBY

Változatai:

1. A szárnyfedő színe zöld. — A törzsalak között gyakori
ab. *virescens* SCHILS.
2. A szárnyfedő fényes fekete. — Ritka
ab. *obscurum* GERH.
3. A szárnyfedők sárgaréz-színűek, ibolyás fénnel. — Előfordul a törzsalak közt,
de nem gyakori
ab. *hareyniae* HUBENTH.
4. A szárnyfedők vörösréz-színűek. — Ritka
ab. *Kaufmanni* BOKOR
5. Az előtor pontozása nagyon finom és szórta, a közterek nagyobbak, mint a pontok,
termete kisebb. — A törzsalakkal együtt fordul elő, de inkább hegy- és domb-
vidéken
var. *alpinum* WENCK.

- 187 (186) A pajzsocska nagyon kicsi, nem hosszabb, mint amilyen széles; előtora alig olyan hosszú, mint amilyen széles. Szárnyfedői rövid tojásdad alakúak, közterei nem éles szegélyűek, kissé domborúak. Szőrözete nagyon finom.

- 188 (189) Az előtor pontozása durva, a pontok többnyire hosszúkásak, oldalai kerekítettek, a pontok közterei hosszanti ráncokat képeznek. Szárnyfedői rövidebbek, domborúbbak, hátul meredeken lehajlók, csúcsuk nem megnyúlt. A szárnyfedő közterei gyengén domborúak, kétszer olyan szélesek, mint a pontozott barázdák. Szárnyfedői zöld, kék vagy ibolya, feketészöld, sőt fekete színűek is lehetnek. Feje erősen és sűrűn pontozott, néha a homlokon rövid barázdával. A pajzsocska kerek, lábai vaskosak. 2,2–3 mm.

Az egész palearktikumban megtalálható. Nálunk szórványosan az egész ország területén előfordul, de nem közönséges faj. Tápnövénye a *Sarothamnus scoparius*

affine KIRBY

- 189 (188) Az előtor pontozása finomabb, pontjai kerekdedek, közterei nem képeznek hosszanti ráncokat, laposak. Oldalai egyenesek, nem kerekítettek. Szárnyfedői hosszabbak és laposak, hátul lejtősen esnek a csúcs felé, csúcsa emiatt megnyúlnak látszik. A szárnyfedők közterei épszerűek, laposak (9. ábra: G). Teste fénylő fekete, szárnyfedői ibolyáskékek, zöldeskék színűek. Feje erősen és sűrűn pontozott. Előtora alig olyan hosszú, mint amilyen széles, a pajzsocska előtt gyenge barázdával. A pajzsocska vége hegyes. 2–3 mm.

Palearktikus faj. Nálunk mindenütt előfordul, de nem gyakori. Tápnövényei *Rumex* fajok és a *Sarothamnus scoparius*

marchicum HERBST

- 190 (185) Szárnyfedői feketék, fénytelenek, finoman szőrösek vagy a szőrözet hosszabb, sűrű, szürke színű.
- 191 (192) Testét hosszú, lesimuló, egérszürke szőrözet fedi, amely a test alapszínét teljesen eltakarja. Fekete, ólomfényű (csak a kopott példányokon látható.) Feje igen gyengén és sűrűn pontozott, homloka lapos, finoman ráncolva pontozott vagy rovátkolt. A ♂ ormánya kissé rövidebb, mint az előtor, gyengén hajlott, a ♀-é valamivel hosszabb, csak a töve szőrös. Előtora valamivel hosszabb, mint amilyen széles, oldalai gyengén kerekítettek, majdnem hengeres, elől és a tövén gyengén befűződött. Igen finoman és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti rovátka jelentéktelen. Szárnyfedői megnyúltak, oldalai alig kerekítettek, közterei kissé domborúak, nem szélesebbek, mint a rovátkák. A pajzsocska nagy és a közepén barázdált. 2,5–2,8 mm.

Előfordul Nyugat- és Dél-Európában, továbbá a Kaukázusban. Faunaterületünkön szóróványosan található, igen ritka. Tápnövénye a *Polygonum aviculare*

Lemoroi C. BRIS.

- 192 (191) Szőrözete finom és ritka, az alapszínt nem takarja el.
- 193 (196) A szárnyfedők első köztere a pajzsocska előtt megrövidült, az első pontsor szorosan a pajzsocska mellett fut, és a szárnyfedők tövét eléri (9. ábra : F). Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, hengeres. A pajzsocska megnyúlt négyszögű, fekete, csupasz, hátul egyenesen lemetsett, közepén barázdált.
- 194 (195) A két ivar ormánya alig különbözik, a ♀-é legfeljebb olyan hosszú, mint az előtor, gyengén hajlott, a csápok tövénél nincs pontszerű bemélyedés a csápok között. Előtora meglehetősen durván, de nem sűrűn pontozott, szárnyfedői a közepük mögött a legszélesebbek, közterei legalább olyan szélesek, mint az erősen pontozott rovátkák. Feje olyan széles vagy kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, elég durván pontozott, homloka lapos, hosszanti irányban rovátkolt. A toron a pajzsocska előtt határozott gödröcske van, amely előre felé olykor az elülső szegélyt elérő finom, pontozatlan vonalban folytatódik. A szárnyfedők hátul tompán kerekítettek, oldalról nézve a szárnyfedők laposak, hátul meglehetősen meredeken lecsaptak. 2–3 mm.
- Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk országszerte közönséges. Tápnövényei *Rumex* fajok
- curtirostre GERM.
- 195 (194) A ♀ ormánya jóval hosszabb, mint a ♂-é, hosszabb, mint az előtor, a csápok töve felett gödöröszerű pontocskával. Nagyobb termetű, szárnyfedői megnyúltabbak, hosszúkás fordított tojásdad alakúak, domborúbbak, mindkét ivar ormánya hosszabb, egyenes. Az előtor pontozása finomabb, sűrűbb. 3–4 mm.

Előfordul Európában, Délkelet-Európában és a Kaukázusban. Faunaterületünkön szórványosan előforduló, ritka faj. Tápnövénye ismeretlen, valószínűleg valamelyik *Rumex* faj

oblongum GYLL.

196 (193) A szárnyfedők 1. pontsora a töve előtt megrövidült, az 1. és 2. között a tövén egyesül (9. ábra : E). A pajzsocska kicsiny, nem hosszabb, mint amilyen széles.

197 (198) Előtora teljesen hengeres, hosszabb, mint amilyen széles. A szárnyfedők töve csak olyan széles, mint az előtor. Feje négyszögű, nagyon sűrűn pontozott, homloka a szemek között hosszanti ráncokkal, szemei kissé domborúak. Előtora sűrűn, de nem nagyon durván pontozott, közterei keskeny ráncokat képeznek, a pajzsocska előtt gyenge gödröcskével. A szárnyfedők közterei csak olyan szélesek, mint a rovátkák, a rovátkák pontjai láncszerűek. A vállbütyök csak jelzett. Lábai rövidek, vaskosak. 2,3—2,7 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, a Kaukázusban és Algírban. Nálunk elterjedt, gyakori faj. Tápnövényei a *Hypericum perforatum* és *Astragalus glycyphyllos*

simum GERM.

198 (197) Előtora előre felé gyengén keskenyedő, oldalai kerekítettek, a töve előtt gyakran sekély harántirányú benyomattal, olyan hosszú, mint amilyen széles. Háta kissé domború, erősen pontozott, oldalain a pontok hosszúkásak, középen inkább kerekdedek, a pajzsocska előtt kerek gödröcske van. A ♂ összes lábfejének első ízén lefelé álló tüskeszerű fog van. Feje négyszögű, sűrűn és erősen pontozott, a homlok közepe mély hosszanti barázdával. A szárnyfedők közterei keskenyek, kissé laposak vagy homorúak, közepükön jelentékeny pontsorral, a rovátkák pontjai finomak. A pajzsocska kicsi. 1,5—2,8 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk is elterjedt, de nem közönséges faj. Tápnövénye egyesek szerint *Sedum*, mások szerint azonban *Rumex* fajok

sedi GERM.

199 (184) Szárnyfedői határozottan élénk ércfényűek. Szőrözete finom. Lábai ugyancsak ércfényű feketék, az ormány hegye érces.

200 (201) Szárnyfedői hátul erősebben kiszélesedettek és szélesen lekerekítettek. A pajzsocska nagyon kicsi, nem hosszabb, mint amilyen széles. Előtora alig olyan hosszú, mint amilyen széles, erősen kúpszerűen elkeskenyedik (20. alnem : *Pseudoperapion* WAGN.). Teste fekete, fénytelen, szárnyfedői zöldes ércfényűek, fehér szőrökkel fedettek. Feje finoman pontozott, homloka lapos, szemei laposak. Ormánya hengeres, hegye rézvörös, a csápgödör felett az ormány szögletesen kiszélesedik. Előtora igen sűrűn pontozott, közterei keskeny ráncokat képeznek, a pajzsocska előtti rovátka jelentéktelen. A szárnyfedők közterei csak kissé szélesebbek, mint a finoman

pontozott rovátkák. A vállbütyök jól kiálló. A pajzsocska pont alakú. 1,7—2,8 mm.

Előfordul a mediterráneumban és Európában. Nálunk elég közönséges faj, tápnövényei a *Hypericum hirsutum* és *H. perforatum*

brevirostre HERBST

201 (200) Szárnyfedői megnyúltak, hosszabbak, hátul hegyesedők, majdnem a közepükön a legszélesek. Ormánya egyenes, hengeres, a hegye felé gyengén elkeskenyedik. A szárnyfedők közterei keskenyek, csak olyan szélesek, mint a rovátkák. Feje hosszabb, mint amilyen széles, a szemek mögött sűrűn pontozott. Előtora hosszabb, mint amilyen széles, igen sűrűn pontozva ráncolt (21. alnem: *Helianthemapion* WAGN.).

202 (203) Termete nagyobb. A ♂ ormánya bőven olyan hosszú, mint az előtor. Szeme teljesen lapos. Előtora kúpszerűen elkeskenyedik, olyan hosszú vagy kissé hosszabb, mint amilyen széles, elöl befűződött. Elülső széle felhajló, pontozása kerek és erőteljes, közterei nem folytak össze ráncokká. Feje keskeny, háromszög alakú, sűrűn és erősen pontozott. Homloka erősen és sűrűn ráncolva pontozott. Szárnyfedői hátul hosszabban kihegyezettek, megnyúltabbak, közterei egy-egy jól látható szőrrel. Teste világos ércszínű vagy sötétzöld, finom fehér szőrözettel. 2,2—2,5 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, továbbá a Kaukázusban. Nálunk a ritkább fajok közé tartozik, elsősorban a melegbb, kopár hegyoldalakon, déli lejtőkön található. Tápnövényei a *Helianthemum canum*, *H. ovatum* és *H. nummularium*

velatum GERST.

203 (202) Kisebb termetű. A hímek ormánya legfeljebb csak olyan hosszú, mint az előtor. Szeme domború. Előtora hengeres, elöl nem befűződött, hosszabb, mint amilyen széles, igen sűrűn és finoman pontozott, közterei nem képeznek ráncokat. A pajzsocska előtt nincs rovátka. Feje hosszúkás négyszögű, homloka igen finoman pontozott. Szárnyfedői megnyúltak, közterei csak olyan szélesek, mint az erősen pontozott rovátkák, gyengén domborúak. A vállbütyök csak jelzett. Teste fekete, a szárnyfedői felül zöldes ércfényűek, néha kék színűek, szőrözete nagyon finom. 2—2,3 mm.

Közép- és dél-európai faj, faunaterületünkön szórványosan mindenütt előfordul, ahol tápnövényei, a *Helianthemum canum*, *H. ovatum* és *H. nummularium* tenyésznek

aciculare GERM.

204 (183) A ♂ ormánya hosszabb, mint az előtor, vékonyabb, többé-kevésbé hajlott. A csápstor vékonyabb, csak ritkán erősebb, többnyire az ormány közepén ízesül. Szárnyfedői ércfényűek, nagy ritkán feketék, de ez esetben a közterei bordázottak (H o s s z ú o r m á n y ú a k csoportja).

205 (208) A szárnyfedők közterei egész hosszúságukban keskenyebbek, mint a nagyon erős, láncszerűen pontozott barázdák, látszólag domborúak. A csápok az ormány közepe mögött, annak töve felé ízesülnek.

- 206 (207) Teste barna, szárnyfedői hátrafelé erősen kiszélesednek, a tövükön sárgászörös folttal és a közepük mögött kicsi fehér szőrfolttal (22. alnem: *Ixias* DEVILLE).

Teste barna, lábai vörösbarnák, szőrözetük fehéresszürke. A szárnyfedők 3. közterének barna szőrözete az alapszőrözet világos színétől elütő, a hátulsó harmadban a közterek váltakozva vörös és barna színűek, a vörös köztereken fehér foltokkal. Az előtoron két ritkásan szőrözött hosszanti csík van. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a szemek mögött befűződött, jelentéktelenül pontozott. Szeme domború. Ormánya henger alakú, vastag, a ♀-é olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, gyengén hajlott. Előtora előrefelé keskenyedik, elöl gyengén befűződött, sűrűn és finoman pontozott. A szárnyfedők közterei bordaszerűen kiállók. 2,7–3,3 mm.

Dél-európai faj, amely nálunk nagyon ritka. Magyarországról eddig csak Tatatóvárosról és Szentersébetről (Baranya megye) vannak példányaink. Tápnövénye a *Viscum album*

variegatum WENCK.

- 207 (206) Teste fekete, szárnyfedői hátrafelé gyengén és egyenletesen kiszélesedtek, hátuk erőteljesen domború. Szőrözete egyszínű sűrű, ritka, sokszor alig látható (23. alnem: *Melanapion* WAGN.).

Fénylő fekete, változó nagyságú. Feje szélesebb, mint hosszú, sűrűn pontozott, homloka lapos, pontozása összefolyik. Szemei domborúak. Ormánya vastag, kissé hajlott, a ♀-é olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, vagy olyan széles, előrefelé gyengén keskenyedik, oldalt alig domború, sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtt finom rovátkával. A szárnyfedők közterei erősen domborúak, harántirányban finoman ráncoltak, egy-egy szabályos pontsorral. A pajzsocska hosszúkás, kicsi. 2–3,1 mm.

Előfordul a palearktikus régió nagyobbik részében, egész Közép-Ázsiáig és Európában a Földközi-tengerig. Nálunk országszerte közönséges. *Salix* fajok gubacsaián él.

minimum HERBST

- 208 (205) A szárnyfedő közterei legalább a közepük mögött szélesebbek, mint maguk a rovátkák.

- 209 (210) A test szőrözete feltűnően hosszú, többé-kevésbé sűrű. Feje az előtorba a szemekig behúzható. Ormánya hosszú és kerek, a csápgödör kicsi, éles szegélyű, a csáp az ormány közepe mögött a töve felé ízesül (24. alnem: *Trichopterapion* WAGN.).

Teste fekete, gyengén fémfényű, a sűrű sárgásszürke szőrözet a test alapszínét majdnem teljesen eltakarja. A tor szőrözete szinte gypjas. A lábszárak, lábfejek és csápok rozsdavörösek. Feje széles, sűrűn pontozott, szemei nagyok, domborúak. Ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, hajlott. A szárnyfedők közterei laposak, kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák, a vállbütők kiálló. 3–3,5 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, továbbá a Kaukázusban. Hazánkban szóróványosan a hegy- és dombvidék erdeiben mindenütt előfordul. Lárvája fák és cserjék, elsősorban a gyertyán (*Carpinus betulus*) magvaiban él

holosericeum GYLL.

- 210 (209) Szőrözete rövid, többnyire vékony, gyakran az állat csupasznak látszik. Ha szőrözete sűrű, a szőrök akkor is rövidek.
- 211 (250) A szemek alsó szélén vékonyabb vagy vastagabb pillaszőrök vannak. Testét finom szőrözet fedi.
- 212 (233) A szemek alsó szélén levő pillaszőrök rövidek, hajszálszerűek. A mellközép oldalai és az elülső csípők szőrözete nem sűrűbb és nem fehérebb, mint egyebütt. Teste fekete, néha ólomfényű.

- 213 (214) Az ormány alsó felén a csápok előtt elálló, lefelé irányuló szőrök vannak (25. alnem: *Holotrichapion* WAGN.). Teste fekete, fénytelen, szürke szőrözettel fedett, amely meglehetősen sűrű. Feje négyszögű, finoman pontozott, szemei gyengén domborúak, homloka lapos, finoman rovátkolt. A csápgödör nagy. Tora olyan hosszú, mint amilyen széles, elöl gyengén keskenyedő, oldalt alig kerekített, pontozása sűrű és erős, közterei keskenyek. A pajzsocska előtti rovátka finom, az elülső szegélyt eléri, tövén mélyebben benyomott. 2,3—3 mm.

Előfordul Európában és a mediterráneumban. Nálunk elterjedt, nem ritka faj, mindenütt megtalálható, ahol tápnövényei, az *Ononis spinosa* és *O. hircina* tenyésznek

ononis KIRBY

- 214 (213) Az ormány alsó felén a csápok előtt nincsenek elálló szőrök.
- 215 (220) A szárnyfedők töve csak olyan széles, mint az előtor, hátrafelé erőteljesen kiszélesedettek, a közepük mögött kihasasodó, körte alakú, nagyon mélyen barázdált. Kiálló vállbütyök nélkül, vagy pedig a vállbütyök csak jelzett (26. alnem: *Pirapion* REITT.).
- 216 (219) A fejtető hátul az előtor elülső szegélyénél a szemek mögött sima. A vállbütyök nem kiálló, látszólag hiányzik. Homlokuk pontozott vagy rovátkolt.
- 217 (218) Termete nagyobb. Előtora valamivel szélesebb, mint amilyen hosszú, megrövidült középső rovátkával. A szárnyfedők 6. pontsora jóval a szárnyfedők töve előtt megrövidült. Teste fekete, finom szürke szőrözettel fedett, a szárnyfedők kékes csillogásúak. A ♀ ormánya hajlott, vékony, olyan hosszú, mint a fej és a tor együtt (10. ábra : D). Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, elöl kissé befűződött, sűrűn és erősen pontozott. A szárnyfedők vége meredek, közterei domborúak, kissé szélesebbek a rovátkáknál. 2,4—3,5 mm.

Előfordul egész Európában és Algírban. Nálunk országszerte közönséges. Tápnövényei a *Sarothamnus scoparius* és a *Genista sagittalis*

striatum KIRBY

- 218 (217) Kisebb termetű. Előtora keskeny, olyan hosszú, mint amilyen széles, a pajzsocska előtti barázdá jelentéktelen. A szárnyfedők 6. pontsora majdnem eléri a szárnyfedők tövét. Teste fekete, a szárnyfedők ólomszürkék, fénytelenek, finoman szőrözöttek. Feje szélesebb. Ormánya gyengén hajlott, a ♂-nél olyan hosszú, mint a fej és a tor együtt. Előtora hengeres, középen gyengén kerekített, igen sűrűn és erősen

pontozott. A szárnyfedők köztere domborúak, a rovátkák pontjai láncszerűek. A vállbütők szinte hiányzik. 2,5–2,8 mm.

Nyugat-mediterrán faj. Magyarországról egyetlen lelőhelyről ismerjük (Siófok). Tápnövénye ismeretlen

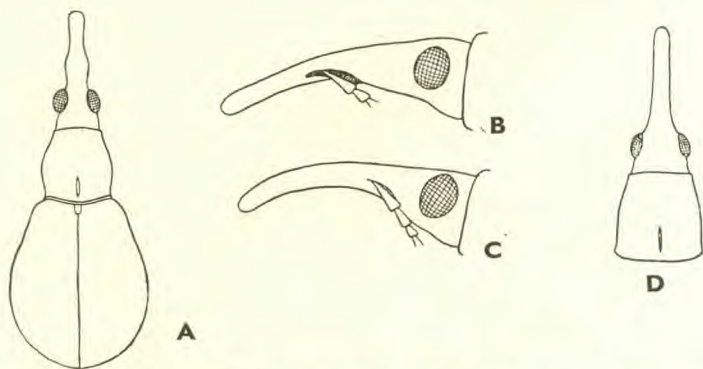
Kraatz WENCK.

- 219 (216) A fejtető az előtor elülső szegélyéig durván pontozott. Az előtor oldala gyengén kerekített, felülete erőteljesen pontozott. Kissé hosszabb, mint amilyen széles, elől és a tövén egyformán keskenyedő, a tövén a pajzsocska előtt csak pontszerű gödröcske van vagy az is hiányzik. A szárnyfedők hátul lejtősen esnek a csúcs felé, köztere gyengén domborúak, szélesebbek a rovátkáknál. A vállbütők nem kiálló. A varrat melletti közter a legszélesebb. A ♀ ormánya csak valamivel hosszabb, mint a fej és a tor együtt (10. ábra : A). 2,6–4 mm.

Előfordul egész Európában és Algírban. Faunaterületünkön elterjedt, de nem gyakori faj, amely mindenütt megtalálható, ahol tápnövénye, a *Sarothamnus scoparius* tenyészik

immune KIRBY

- 220 (215) Szárnyfedői a tövükön jelentékenyen szélesebbek, mint az előtor töve, fordított tojásdad alakúak, de nem körteszerűek. A vállbütők kiálló, vagy a 6. pontsor előtt jól fejlett dudor van.
- 221 (224) A csápgödör mindkét ivar esetében nagy, hosszúkás, előrefelé többnyire jelentékenyen megnyúlt, majdnem az ormány hegyéig ér. Többnyire nagy, fekete, finoman szőrözött fajok (27. alnem : *Coelorrhinapion* WAGN.).
- 222 (223) Szeme egészen lapos, feje hosszú és keskeny, keskenyebb, mint az előtor elülső szegélye. Ormánya kissé keskenyebb, mint a fej, töve nem nyerges (10. ábra : B). A varrat melletti közterecske a paj-

10. ábra. A: *Apion immune* KIRBY felülnézetben — B: *A. Gyllenhali* KIRBY és C: *A. Curtisi* STEPH. feje oldalnézetben — D: *A. striatum* KIRBY feje és előtora felülnézetben (KUHN nyomán)

zsocska előtt megrövidült. Fekete, fénytelen. A ♀ ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, erősen hajlott. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, előre felé gyengén, egyenes vonalban keskenyedő (♀) vagy jelentékenyen befűződött (♂), igen erősen és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti rovátka a tor közepéig ér. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a rovátkák. 3–4 mm.

Európai, délkelet-európai faj. Nálunk elterjedt és gyakori. Tápnövénye a *Vicia cracca*

Gyllenhali KIRBY

- 223 (222) Szeme domború és oldalról nézve kerek. Feje sokkal szélesebb. Teste fénytelen fekete, szőrözete ritkás. Homloka hosszirányban ráncolt, a ♀ ormánya valamivel hosszabb, mint a fej és az előtor együttevén, gyengén hajlott, csúcsa hirtelen keskenyedő. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, töve gyengén, elöl erősebben befűződött, előre felé keskenyedő, sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtti rovátka majdnem eléri az elülső szegélyt. 2,5–3,1 mm.

Eurosibériai faj. Faunaterületünkön elterjedt, elég gyakori. Tápnövénye a *Vicia cracca*, de valószínűleg más *Vicia* fajokon is megél

platalea GERM.

- 224 (221) A csápgödör mindkét ivar esetében kicsi és kerek, éles szegélyű. Ormánya többnyire hosszú, vékony, elöl nyélszerű. Általában fémfényű, zöld, kék vagy ólomfényű, ritkán szőrözött, olykor fekete színű.

- 225 (228) A szárnyfedők felülete lapos, a közepük mögött domború és hátul meredeken lehajló. Feje olyan hosszú, mint amilyen széles, a fejtető pontozott. A hátulsó lábszárak végén nincs sertekoszorú. Teste megnyúlt és karcsú. Fekete (28. alnem: *Stenopteration* WAGN.).

- 226 (227) Nagyobb termetű. Előtora finoman és sűrűn pontozott, a szárnyfedő közterei csak olyan szélesek, mint a barázdák. A barázdák pontozása láncszerű. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a fejtető sima, nem pontozott, homloka lapos. Előtora bőven olyan hosszú, mint amilyen széles, előre felé alig keskenyedik, elöl nincs befűződés, a pajzsocska előtt rövid barázda van. A vállbüttyök nem áll ki. Szőrözete sűrűbb és vastagabb. 2,9–3,1 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, azonkívül a Kaukázusban. Faunaterületünkön szórványosan fordul elő, a ritkább fajok közé tartozik. Tápnövénye ismeretlen

intermedium EPP.

- 227 (226) Kisebb termetű, keskenyebb, előtora nagyon finoman és szórtan pontozott, majdnem sima. Feje olyan hosszú, mint amilyen széles, kúpszerűen elkeskenyedik. Halántéka pontozott. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a barázdák, alig észrevehetően domborúak, finom pontsorrall, a rovátkák finoman pontozottak. Homloka lapos. Előtora alig hosszabb, mint amilyen széles, előre felé gyengén keskenyedő, a pajzsocska előtt nagyobb pontszerű bemélyedéssel. Teste fekete, grafitfényű, szőrözete finomabb. 2,5–2,7 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk is közönséges. Tápnövényei a *Melilotus officinalis*, *M. altissimus macrorrhizus*, *Medicago sativa*, *Trifolium pratense*. Lárvája a növény gyökerében él

tenue KIRBY

- 228 (225) Szárnyfedői domborúbbak, oldalról nézve a domborulat a pajzsocskával kezdődik és ív alakban tart a szárnyfedők csúcsáig. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a fejtető a szemek mögött pontozott. A hátulsó lábszárak végén a külső szögletben kis sertekoszorú van (29. alnem: *Leptapion* WAGN.).
- 229 (230) Szárnyfedői rövid tojásdad alakúak. Teste fekete, szárnyfedői ólomfényűek, szőrözete fehéres, meglehetősen hosszú. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, elöl kissé befűződött, finoman és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtt nincs hosszanti rovátka. Homloka finoman vonalkázott (♂) vagy ráncolva pontozott (♀). Ormánya gyengén hajlott, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttléve. A szárnyfedők közterei laposak. A vállbüttyök gyengén kiálló. Lábai feketék. 2,5—2,8 mm.

Délnyugat-európai, nyugat-mediterrán faj. Nálunk elterjedt, de a ritkább fajok közé tartozik. Tölgyerdők szegélyén, erdei tisztásokon a tölgyeserjéken található

aeneomicans WENCK.

Változata:

1. Lábai világosabb vagy sötétebb barnásvörösek. — Előfordul a törzsalak között, de ritkább
ab. **rubripes** DESBR.

- 230 (229) Szárnyfedői hosszúkás tojásdad alakúak.

- 231 (232) Teste fekete, szárnyfedői zöld vagy kék színűek. Teste majdnem csupasz. Nagyobb termetű faj. Feje kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, erősen pontozott, szemei mérsékeltén domborúak, homloka gyengén benyomott, 4—5 hosszanti rovátkával. A ♀ ormánya bőven olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, hajlott, hegye fényes. A ♂ ormányának hátán a csápok töve fölött hosszúkás gödröcske van. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, elöl befűződött, oldalt gyengén kerekített, sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtti rovátka mély és rövid. A szárnyfedők közterei keskenyek, laposak (♀) vagy gyengén domborúak (♂), ráncolva pontozottak, a rovátkák pontjai láncszerűek. A vállbüttyök kiálló. 3,3—4,3 mm.

Előfordul Európában és Ázsiában Bucharáig. Faunaterületünkön elterjedt, gyakori faj. Tápnövényei *Melilotus* fajok

meliloti KIRBY

- 232 (231) Teste fekete, szárnyfedői ólomszürke színűek, kissé fénylők, sokkal sűrűbben szőrözött. A szárnyfedők közterei a tövükön keskenyebbek. Kisebb termetű faj. Feje olyan széles, mint amilyen hosszú, homloka lapos, többnyire 5 hosszanti barázdával, amelyek közül a szélsők a szemekig érnek. Ormánya hosszabb, mint a fej és az előtor együtt, erősen hajlott (♀). Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, elöl gyengén keskenyedő, oldalai majdnem egyenesek, finoman és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti barázda rövid, jelentéktelen. A vállbüttyök kiálló. 3—3,5 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk elterjedt és közönséges. Tápnövényei a *Lotus corniculatus* és *L. uliginosus*. Egyesek szerint a *Dorycnium herbaceum* is tápnövényei közé tartozna, de ez nem valószínű

loti KIRBY

233 (212) A szemek alsó szélén levő pillaszőrök hosszúak. A mellközép oldalai és az elülső csípők sűrűbben szőrözöttek és világosabbnak látszanak, mint egyebükt. Teste fekete, szárnyfedői többnyire ércsínűek, olykor feketék.

234 (237) A ♂ csápja és elülső lába rendellenesen alakult, a csápbunkó alig szélesebb, mint az ostor, egyes ízei lazán függnek össze, nem képeznek tömör bunkót. A hátulsó lábfej első íze olyan hosszú, mint a többi íz együttvéve. A ♂ elülső lábszára lapított és fél fordulattal megcsavarodott, emiatt a közepén vékonyabbnak látszik. A ♀ csápjának tőize igen hosszú és vékony (30. alnem: *Cnemapion* SCHILS.).

235 (236) Kisebb termetű, a 2,5 mm-t nem haladja meg. A ♂ csápja egyszínű sárga. Teste fekete, fénytelen, a szárnyfedői kékes fényűek, fehér-szürke szőrözettel sűrűn fedettek, de a szárnyfedők alapszíne mindegyik áttetszik. Feje sűrűn pontozott, a fejtető sima, homloka lapos, finoman rovátkolt. A ♀ ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt, a ♂ ormánya rövidebb és vastagabb. Előtora alig szélesebb, mint amilyen hosszú, előrefelé elkeskenyedik, oldalai egyenesek. Finoman és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti rovátka jelentéktelen vagy hiányzik. 2,4–2,5 mm.

Előfordul a Balkán félszigeten, Dél-Tirolban és Magyarországon. Nálunk ritka és inkább csak az ország déli felében található. Tápnövénye ismeretlen

Gribodoi DESBR.

236 (235) Nagyobb termetű, a 3 mm-t meghaladja. A csáp tőize és az 1. és 2. ostoríze sárga, a többi íze sötét. Teste fekete, fehér szőrökkel fedett, a ♂ szőrözete sűrűbb, szárnyfedői sötétkékek vagy zöldes fényűek, fénytelenek (♂) vagy csak gyengén fénylők (♀). Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, előrefelé keskenyedő, elől erősen befűződött. Töve kétoldalt gyengén öblös, oldalai kerekítettek. Finoman és igen sűrűn pontozott, a pajzsocska előtt finom hosszanti rovátkával. 3–3,5 mm.

Az egész palearktikumban elterjedt. Faunaterületünkön elterjedt, de nem közönséges faj. *Vicia* fajokon él

vorax HERBST

237 (234) A csápok és a lábak a ♂-nél is rendesebbek, a csápbunkó tömör, töve a csápostor ízeitől jól elkülönült. A hátulsó lábfej 1. íze rövidebb, csak olyan hosszú, mint a 2. és 3. íz együttvéve. A ♀ csápjának tőize kevésbé megnyúlt.

238 (243) Szárnyfedői kék vagy zöld fémfényűek, rövid tojásdad alakúak, lábai, csápjai feketék, olykor a csáp töve vörös (31. alnem: *Metatrichapion* WAGN.).

239 (242) Csápja fekete, legfeljebb tőizének töve vörös.

- 240 (241) Előtora sűrűn és durván pontozott, a közterek keskenyebbek, mint a pontok, lapos ráncokat képeznek, a pajzsocska előtti rovátka a tövén mélyebb, mint elől. Előtora fénylő fekete. Feje olyan széles, mint amilyen hosszú, a fejtető a tor elülső széléig sűrűn pontozott, pontjai nagyobbak. Ormánya erősen hajlott és sűrűn pontozott, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♂) vagy hosszabb (♀), vékonyabb. A csáp tőize hosszú és töve barnászörös. A szárnyfedők közterei szélesebbek, mint a rovátkák. 2,5–3,5 mm.

Előfordul egész Európában, Algírban és Nyugat-Ázsia palearktikus felében. Nálunk szárgászerte elterjedt, nem közönséges faj. Tápnövénye az *Onobrychis viciaefolia*

reflexum GYLL.

- 241 (240) Előtora igen sűrűn és finoman pontozott, a közterek sűrű és finom ráncokat képeznek. Alakja majdnem hengeres, oldalain alig kerekített, előre felé gyengén keskenyedő, ércfényű csillogással. A pajzsocska előtti rovátka finom és rövid, a tövén nem mélyebb. Feje olyan széles, mint az előtor elülső szegélye, a fejtető és a halánték sűrűn, de finomabban pontozott. Ormánya majdnem egyenes (10. ábra : C), gyengén hajlott, vékony, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀), vagy rövidebb és vastagabb, erősebben hajlott (♂). A csápok töve is fekete vagy szurokbarna. A szárnyfedők közterei alig szélesebbek a rovátkáknál. 2,5–3 mm.

Közép-európai faj. Nálunk az egész ország területén szórványosan fordul elő, a ritkább fajok közé tartozik. Tápnövénye az *Onobrychis viciaefolia*

Curtisi STEPH.

- 242 (239) A csápok töve vörössárga, legalább tőize és 1. ostoríze világos. Teste fekete, fénytelen, szürke szőrözettel, szárnyfedői kékek vagy ólomfényűek. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a fejtető sima és fényes. Ormánya hajlott, alig éri el a fej és az előtor együttes hosszát (♂) vagy kissé hosszabb (♀), vékonyabb. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, elől befűződött, oldalai gyengén kerekítettek. Sűrűn és finoman pontozott. A pajzsocska előtti rovátka finom, majdnem az elülső szegélyig ér. A szárnyfedők közterei szélesebbek a finoman pontozott rovátkáknál. 2–3 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk mindenütt közönséges, ahol tápnövényei, a *Coronilla varia*, *Lathyrus pratensis* és *Ononis spinosa* tenyésznek

pavidum GERM.

- 243 (238) Szárnyfedői feketék, ólomfényűek, rövid tojásdad alakúak vagy megnyúltak. Lábai feketék, olykor sárgák, csápjuk többnyire fekete, olykor az is sárga vagy tőizei világosabbak.
- 244 (245) Szárnyfedői hosszúkás tojásdad alakúak, meglehetősen keskenyek, feketés ércfényűek, szőrzete vastagabb és dúsabb (32. alnem : *Trichapion* WAGN.). Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, a fejtető a szemekig sima, nem pontozott. Ormánya hosszú és vékony, alig hajlott, olyan hosszú, mint a fej és az előtor együtt (♀) vagy sokkal rövidebb és vastagabb (♂). A csáp tőizének töve vöröses. Előtora szélesebb, mint amilyen

hosszú, előrefelé keskenyedő, töve befűződött, sűrűn és meglehetősen erősen pontozott, a pajzsocska előtt rövid rovátkával. A szárnyfedők rovátkái szélesebbek, mint a közterek, a rovátkák pontjai láncszerűek. A ♂ hátulsó lábszárának végén belül egyenes tüske van. 2,3—3 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk a ritkább fajok közé tartozik, de szórványosan sokfelé előfordul, ahol tápnövénye, a *Betula pubescens* megtalálható

simile KIRBY

245 (244) Szárnyfedői rövidebb tojásdad alakúak, szélesebbek, közepükön jobban kerekítettek. Szőrözete finomabb és ritkább (33. alnem: *Eutrichapion* REITT.).

246 (247) Lábai és csápjai sárgák, a ♀ csápbunkója fekete vagy barna, középső és hátulsó lábszára barnás, vagy a tövükön világosabb, a lábfejek feketék. Teste fekete, felül ritkábban, alul sűrűbben fehér szőrökkel fedett. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, homloka gyengén benyomott, hosszirányban rovátkolt, a fejtető fényes és sima. Ormánya kissé hajlott, rövidebb, mint a fej és a tor együtt (♂), vagy hosszabb (♀). Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, előrefelé keskenyedő, oldalai gyengén kerekítettek. Sűrűn pontozott. A pajzsocska előtti finom rovátka hosszú. A szárnyfedők közterei laposak (♀) vagy kissé domborúak (♀). 2—2,8 mm.

Palearktikus faj. Nálunk mindenütt közönséges. Tápnövényei a *Vicia cracca* és *V. hirsuta*

viciae PAYK.

Változata:

1. Középső és hátulsó lábszára fekete. — Gyakoribb, mint a törzsalak
ab. *Griesbachi* STEPH.

247 (246) Lábai mindig feketék, a csápok feketék vagy sárgák, vagy a csáp vége fekete, töve pedig sárga.

248 (249) Csápja egészen (♂) vagy részben (♀) sárga, a csápbunkó ez utóbbi esetben fekete. A fejtető a szemek mögött sima. Ormánya vékony, a ♂-é nem vastagabb, csak rövidebb, mint a ♀-é. Feje sokkal szélesebb, mint amilyen hosszú, szemei nagyok, erősen domborúak. Homloka lapos, 4 jelentékeny hosszanti rovátkával. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, előrefelé elkeskenyedik, oldalai gyengén kerekítettek. Sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtti rovátka teljes, a tövén mély. Szárnyfedői rövidebb fordított tojásdad alakúak, közterei szélesebbek, mint a láncszerűen pontozott rovátkák, a rovátkák épszélűek. 2,5—2,8 mm.

Előfordul egész Európában, a mediterrán régióban és keleten Közép-Ázsiáig. Nálunk elterjedt, de nem közönséges faj. Tápnövénye a *Lathyrus pratensis*, *Vicia hirsuta* és a *Lens culinaris*

ervi KIRBY

Változata:

1. A hím csápbunkója is fekete, éppúgy mint a nőstényé. — A törzsfaj között ritka
ab. ♂ *nigroclavatum* GERH.

249 (248) Csápja fekete, legfeljebb tőizének töve vöröses. A fejtető rövid és pontozott. Ormánya vastagabb és rövidebb. Teste fénytelen fekete, ritka fehéres, vékony szőrözettel. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú,

szemei kiálló, homloka kissé homorú, 2—4 hosszanti éllel. Ormánya a közepéig párhuzamos, onnan hirtelen elkeskenyedő (♀) vagy végig egyforma széles (♂). Előtora csak olyan hosszú, mint amilyen széles, előrefelé gyengén keskenyedő, elöl alig befűződött, sűrűn és erősen pontozott. A pajzsocska előtti rovátka elég mély, majdnem az elülső szegélyéig ér. Szárnyfedői kissé hosszabb, fordított tojásdad alakúak, erősen domborúak. Közterei szélesek, laposak, finoman ráncoltak. 2,8—3,1 mm.

Előfordul Európában, a Kaukázusban és Kisázsiaiban. Faunaterületünkön elterjedt, de nem közönséges faj. Tápnövénye a *Lathyrus pratensis*

melancholicum WENCK.

250 (211) A szemek szegélyén alul nincsenek pillaszőrök. Teste majdnem csupasz vagy szőrtelen. A vállbüttyök mindig jól fejlett.

251 (252) Ormánya a középen lemezszerűen (♂) vagy tompaszögűen (♀) kiszélesedett. Teste fénylő fekete, szárnyfedői kékes vagy zöldes fényűek, hosszúkás tojásdad alakúak, hátrafelé gyengén kiszélesedők. Csápja mindkét ivarnál különböző (34. alnem: *Loborhynchapion* WAGN.). Feje szélesebb, mint hosszú, sűrűn pontozott, homloka lapos, finoman (♂) vagy erősebben (♀) rovátkolt. A ♂ ormánya vastag, rövidebb, mint a fej és az előtor együtt, gyengén hajlott, a ♀ ormánya hosszabb, vékonyabb, erősebben hajlott, végig egyforma széles. A ♂ csápja rövid, feltűnően vastag, tőize a hegyén megvastagodott, a csápbunkó hosszú, majdnem orsó alakú, nem elkülönült, az ostor 2. íze csak kissé hosszabb, mint amilyen széles. A ♀ csápja nagyon karcsú, a 2. ostoríz is hosszabb, mint amilyen széles. Előtora hengeres, hosszabb, mint amilyen széles, töve egyenesen lemetezett, erősen, de nem sűrűn pontozott, a pajzsocska előtti rovátka közepéig ér. A szárnyfedők közterei keskenyek, a rovátkák pontjai jelentéktelenek. 3—3,4 mm.

Eurosibériai elterjedésű faj. Magyarországon nagyon ritka (Pécel, Órhely, Kalocsa). Tápnövénye az *Astragalus glycyphylus*

amethystinum MILL.

252 (251) Az ormányon sem lemez, sem dudor alakú kiszélesedés nincs.

253 (258) A fejen a szemek között hosszúkás gödör alakú bemélyedés van. Teste nagyon gyengén szőrös, fekete, szárnyfedői kék színűek (35. alnem: *Cyanapion* WAGN.).

254 (255) A halánték hosszabb, mint a szemek átmérője, közvetlen a szemek mögött beugró szögletet képez, emögött hirtelen kiszélesedett és megnyúlt. Feje hátul a fejtetőnél szélesebb, mint elöl a szemekkel együtt. A halánték a szemek mögött pontozott, a szemek között két hosszanti barázdával. A fej hosszabb, mint amilyen széles, ormánya erősen hajlott, vastag és fénytelen, rövidebb mint a fej és az előtor együtt (♂), vagy vékonyabb, kissé fénylő (♀). Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, sűrűn és erősen pontozott, elöl erősebben, hátul gyengébben befűződött. A pajzsocska előtti barázda a tövén mélyen benyomott, az előtor közepéig ér. A szárnyfedők közterei laposak, alig szélesebbek, mint a láncszerűen pontozott rovátkák. 3,5—4 mm.

Csaknem az egész palearktikus régióban előfordul. Nálunk elég közönséges. Tápnövénye a *Lathyrus latifolius*

columbinum GERM.

255 (254) Halántéka rövidebb, mint a szem átmérője, pontozott, a szemek mögött párhuzamos, vagy hátrafelé egyenesen kiszélesedik, beugró szöglet nélkül. A homlok gödrében hosszanti élecskék vannak. A csáp töve legalább a δ -nél vörös.

256 (257) Szárnyfedői megnyúlt fordított tojásdad alakúak. A δ ormánya vastagabb, a csápgödör kicsi. Fénytelen fekete, felül sötétkék. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, gyengébben, de azért mégis erősen és sűrűn pontozott, a pajzsocska előtt egy rovátkával. A δ csápja vöröses vagy barnás, csak a bunkó sötétebb, a φ -nél csak a csáp töve világosabb. Szeme teljesen lapos (φ) vagy alig domború (δ). A szárnyfedők közterei laposak, 2 sor finom szőrrel, felületük haránt-irányban finoman rovátkolt. 3—3,5 mm.

Előfordul Közép-, Dél- és Délnyugat-Európában. Nálunk elterjedt, de ritkább faj. Tápnövénye a *Lathyrus cicera*, de valószínűleg más *Lathyrus* fajokon is él.

alcyoneum GERM.

257 (256) Szárnyfedői rövidebb tojásdad alakúak. A δ ormánya vastagabb, mint a φ -é, középen oldalt hosszúkás, előrefelé megnyúlt csápgödörrel. Előtora erősebben pontozott. Teste fekete, csak szárnyfedői kékek. Az előtoron a pajzsocska előtti rovátkája teljes. Csak a csáp töize világosabb barnászvörös. A szárnyfedők közterei laposak, szélesebbek, mint a rovátkák, a rovátkák pontozása láncszerű. 2,6—3,5 mm.

Előfordul Európában és Algírban. Országszerte elterjedt, de ritka faj. Tápnövénye a *Vicia cracca*

Spencei KIRBY

258 (253) Feje a szemek között nem benyomott, hanem lapos vagy gyengén domború.

259 (262) Előtora elől az elülső szegély mögött hirtelen, szinte beugró szöglet alakjában elkeskenyedik, vagy erősen, de szöglet nélkül befűződött (36. alnem: *Pseudotrichapion* WAGN.).

260 (261) Előtora elől hirtelen, szinte szögletesen keskenyedik. A pajzsocska előtti rovátka az előtor közepéig ér. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, sűrűn és finoman pontozott. Szeme erősen kiálló. Homloka keskeny, 3—4 hosszanti rovátkával. Az ormány háta gyengén hajlott, alul egyenes. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, elülső szegélye kissé felhajló, a tövén is gyengén befűződött, emiatt a közepén erősen kiszélesedettnek látszik, finoman ráncolva pontozott. Szárnyfedői erősen domborúak, hátul kihasasodnak, a rovátkák pontjai láncszerűek, közterei laposak, kétszer szélesebbek, mint a rovátkák. 3—3,5 mm.

Előfordul a palearktikus Nyugat-Ázsiától a mediterráneumig. Faunaterületünkön elterjedt, de ritka faj. Tápnövénye valamelyik *Helianthemum* faj (= *Sundevali* BOH.)

facetum GYLL.

- 261 (260) Előtora keskenyebb, elől nem szögletesen, hanem fokozatosan, de azért erősen befűződött, oldalai erősen kerekítettek, a pajzsocska előtti rovátka finom, sekély, néha megrövidült. Szeme erősen kiálló. Homloka lapos, többnyire 3 mély barázdával, amelyek néha jelentéktelenek. Előtora bőven olyan széles, mint amilyen hosszú, elülső széle nem felhajló, finoman és szórtan pontozott, közterei laposak. A szárnyfedők közterei szélesek, laposak vagy gyengén domborúak, rovátkái gyengébbek. 3,5—4 mm.

Európában és a mediterrán faunaterületen fordul elő. Nálunk országszerte közönséges. Tápnövényei a *Vicia sepium* és *V. cracca*

punctigernum PAYK.

- 262 (259) Előtora hengeres, vagy előrefelé fokozatosan, gyengén keskenyedő.
- 263 (264) Előtora finoman és szórtan pontozott, a pontok közterei laposak, szélesebbek mint a pontok, esetleg csak olyan szélesek, mint a pontok, de nem ráncosak. Előtora is kékes vagy zöldes fényű. A ♂ mellvégén hegyes szemölcs van (37. alnem: *Mesotrichapion* WAGN.). Feje kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, a szemek mögött nem keskenyebb, a szemei nem kiálló. Homloka széles és lapos, finoman rovátkolt. Ormánya erősen hajlott, csupasz. Csápja fekete. Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú, előrefelé gyengén keskenyedő, oldalt alig kerekített, a pajzsocska előtti barázda széles és mély, nem éri el az előtor közepét. A szárnyfedők közterei szélesek, laposak vagy kissé domborúak. 2,2—3,5 mm.

Előfordul Közép- és Dél-Európában, a Kaukázusban és Kisázsiaiban. Nálunk országszerte elterjedt, de ritkább faj. Tápnövénye az *Astragalus glycyphyllus*, de esetleg más *Astragalus* fajok is

punctirostre GYLL.

- 264 (263) Előtora erősen pontozott, közterei ráncokat képeznek, vagy pontozása finomabb ugyan, de sűrű, és közterei laposan ráncoltak.
- 265 (272) Előtora fekete, szárnyfedői kék, zöldeskék, lábai fekete színűek. Előtora hengeres vagy alig elkeskenyedő, oldalai egyenesek. A fejen a szemek alatt kiálló fog többnyire nincs (38. alnem: *Apion* s. str.).
- 266 (269) Homloka erősen és mélyen pontozott. Fekete. Szárnyfedői feketés-kékek vagy feketészöldek. Szárnyfedői erőteljesen pontozott rovátkákkal.
- 267 (268) Szárnyfedői rövid fordított tojásdad alakúak, hátul nagyon szélesek. Hátul erősen boltozott, többnyire feketeskék, oldalai kerekítettek. Az előtor alapja fényes, a pontok csupaszok. Feje a szemek mögött keskeny, hátrafelé kiszélesedik, a fej alsó részén a szemek alatt kiálló fogacska van, amely csak nehezen látható. A homlokon az erős pontozás nem képez ráncokat. Szemei kicsinyek, alig kiálló. Ormánya vékony és hajlott. Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, gyengén keskenyedő, erősen pontozott. Szárnyfedői hátul meredeken lehajló. A rovátkák pontozása láncszerű, közterei szélesebbek, mint a rovátkák, domborúak, a varrat melletti köztér szélesebb és laposabb. 2,1—3,6 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul, nálunk nagyon közönséges. Tápnövényei az *Onobrychis viciaefolia*, *Vicia sepium* és *Lathyrus pratensis*

pisi FABR.

Változata:

1. Szárnyfedői feketék. — A törzsalak között nagyon ritka

ab. **amplipenne** GYLL.

- 268 (267) Szárnyfedői hosszabbak, előrefelé ék alakúan keskenyedők, hátul laposabbak, közterei is laposabbak és harántirányban ráncoltak. Feje szélesebb, szemei nagyobbak, szárnyfedőinek színe inkább zöldes. Előtora sűrűbben pontozott, alapja fénytelen, minden pont rövid szőrszálat visel. A fejen alul, a szemek alatt nincs kiálló fogacska. Feje kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, pontozása olykor összefolyó. Az ormány töve és a homlok között nyereg alakú bemélyedés van. Az előtor előrefelé erősebben elkeskenyedik, pontozása sűrű, pontjai laposabbak. Szárnyfedői hátul kevésbé meredeken, inkább lejtősen lehajlók. A rovátkák pontjai nem láncszerűek, közterei keskenyek, ráncolva pontozottak, 2,5–3,4 mm.

Közép- és Kelet-Európában, a Kaukázusban és Szibériában elterjedt. Nálunk a meleg, száraz helyeket kedvelő, gyakori faj. Tápnövénye ismeretlen (*Medicago*?)

aestimatum FAUST

- 269 (266) Homloka finoman pontozott vagy finoman rovátkolt. Fekete, szárnyfedői kék vagy zöld színűek.

- 270 (271) Termete zömökebb. Előtora nem hosszabb, mint amilyen széles, meglehetősen erősen pontozott, a pajzsocska előtti barázda jelentéktelen. Szárnyfedői kék vagy zöld színűek. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, oldalai előrefelé csak gyengén keskenyedők, szemei laposak, alig kidomborodók. A szárnyfedők közterei laposak, kétszer olyan szélesek, mint az erősen és láncszerűen pontozott barázdák. 2,5–3,5 mm.

Az egész palearktikus régióban előfordul. Faunaterületünkön szórványosan mindenütt megtalálható. Tápnövényei a *Vicia sepium* és *V. sativa*

aethiops HERBST

Változata:

1. Szárnyfedői fénylő szurokfeketék. — A törzsalak között nagyon ritka

ab. **obscurum** GABR.

- 271 (270) Teste megnyúltabb. Előtora majdnem valamivel hosszabb, mint amilyen széles és szórtabban pontozott, a pajzsocska előtti rovátka a tövén jól fejlett, pontozása sekélyebb, közterei bőrszerűen ráncoltak, nem fénylők. A szárnyfedők közterei kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák, gyengén domborúak. Fekete, a szárnyfedők kék színűek. 3–4 mm.

Közép- és Dél-Európában, a mediterráneumban elterjedt faj. Faunaterületünkről eddig csak Horvátországból ismerjük. Magyarországi előfordulása várható. Tápnövénye ismeretlen

[**gracilicolle** GYLL.]

- 272 (265) Előtora is fémfényű, lábai feketék, előtora majdnem hengeres, oldalai egyenesek, előrefelé gyengén elkeskenyedők. Ritkán az előtora fekete,

de ez esetben a fejen, alul a szemeknél, oldalról jól látható, kiálló fogacska van.

- 273 (274) Előtora olyan széles, mint amilyen hosszú, vagy kissé hosszabb, előre felé egyenletesen keskenyedő, finoman és szórtan pontozott. A szárnyfedők háta lapított (39. alnem : *Chlorapion* WAGN.). Teste zöld, fénylő, ritka szőrözettel, amely könnyen lekopik, ilyenkor csupasznak látszik. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, szemei erősen kiállóak. Homloka széles és lapos, a fejtető sima. Ormánya rövid, vastag, erősen hajlott, csak kissé hosszabb az előtornál (♂), vagy vékony és kissé hosszabb, mint a fej és az előtor együtt (♀). Előtora valamivel hosszabb, mint amilyen széles, elülső szegélye kissé felhajló. A pajzsocska előtti rovátka rövid, olykor csak pontszerű. A szárnyfedők közterei kissé domborúak, keskenyek, a varrat melletti köztér szélesebb és lapos. 2,3—3,5 mm.

Előfordul az egész palearktikus régióban. Nálunk nagyon közönséges, *Trifolium* fajokon él

Változatai:

virens HERBST

1. Felülete kék. — A törzsalak között gyakori

ab. **coeleste** SCHILS.

2. Olykor ibolya színű. — Ritka

ab. **violatum** SCHILS.

3. Egész teste fekete. — Nagyon ritka

ab. **atratum** VITALE

- 274 (273) Előtora kissé szélesebb, mint amilyen hosszú, elől erőbben keskenyedő és befűződött. Felülete sűrűn és erősen pontozott, a pajzsocska előtti rovátka mély és széles, a szárnyfedők háta domború (40. alnem : *Pseudoprotapion* WAGN.).

- 275 (276) Előtora fekete, szárnyfedői zöldek vagy kék színűek, lábai kékes fényűek. A fejen alul, a szemek hátulsó szélé mögött hegyes, kiálló, tüskeszerű fog látható, amely egy harántlemez vége. A szárnyfedők közterei domborúak. A pajzsocska előtti rovátka eléri az előtor elülső szélét. Szárnyfedői erősen domborúak, a rovátkák pontjai láncszerűek, közterei kétszer olyan szélesek, mint a rovátkák. A varrat melletti köztér lapos, a többi gyengén domború. Ormánya hajlott, hosszú és vékony. 2,7—3,1 mm.

Eurosibériai faj. Nálunk elterjedt, elég gyakori. Tápnövényei a *Trifolium medium* és *T. pratense*

elegantulum GERM.

- 276 (275) Teste egyszínű kék vagy kékeszöld, fénylő, csupasz. A fejen alul nincs kiálló fogacska, hanem csak kis szemölcs. Feje szélesebb, mint amilyen hosszú, szemei domborúak, homloka rovátkolt. Ormánya vékony, gyengébben hajlott. Előtora szélesebb, sűrűn és erősen pontozott. A szárnyfedők közterei gyengén domborúak, egy-egy szabálytalan, finom pontsorrall, a rovátkák pontjai kicsinyek. A pajzsocska előtti rovátka mély. 2—3 mm.

Előfordul egész Európában és a mediterráneumban. Nálunk elterjedt, ritkább faj. Tápnövénye az *Astragalus glycyphyllus*. Száraz területeken nyár derekán gyűjthető

astragali PAYK.

Változata:

1. Teste aranyoszöld. — A törzsalak között gyakori

ab. **ergenense** BECHER

83.182

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

eddig megjelent füzetek:

1. Dr. Soós Árpád : Bábozó legyek — Muscidae pupiparae (16 ábrával)
XV. kötet (Diptera II.) 17. füzet.
2. Dr. Mihályi Ferenc : Igazi szúnyogok — Culicidae (25 ábrával)
XIV. kötet (Diptera I.) 5. füzet.
3. Dr. Kaszab Zoltán : Különböző csápú bogarak I. — Diversicornia I. (62 ábrával)
VIII. kötet (Coleoptera III.) 1. füzet.
4. Dr. Soós Lajos : Kagylók — Lamellibranchia (12 ábrával)
XIX. kötet (Mollusca, Tentaculata) I. füzet.
5. Dr. Gozmány László : Molylepkek III. — Microlepidoptera III. (16 ábrával)
XVI. kötet (Lepidoptera) 4. füzet.
6. Babos Sándor : Buzogányfejű férgek — Acanthocephala (8 ábrával)
III. kötet (Nemathelminthes — Archipodiata) 6. füzet.
7. Andrassy István : Gyűrűsférgek I. — Annelida I. (18 ábrával)
III. kötet (Nemathelminthes — Archipodiata) 10. füzet.
8. Dr. Erdős József : Fémfürkészek I. — Chalcidoidea I. (19 ábrával)
XII. kötet (Hymenoptera II.) 2. füzet.
9. N. Bajári Erzsébet : Törösdarázs alkatúak — Scolioidea (18 ábrával)
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 3. füzet.

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

következő füzetek:

- Dr. Móczár László* : Pókölödarázs alkatúak — Pompiloidea (30 ábrával)
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 5. füzet.
- Dr. Endrődi Sebő* : Lemezcsápú bogarak — Lamellicornia (107 ábrával)
IX. kötet (Coleoptera IV.) 4. füzet.
- Dr. Gozmány László* : Molylepkék II. — Mikrolepidoptera II. (33 ábrával)
XVI. kötet (Lepidoptera) 3. füzet.
- Dr. Iharos Gyula* : Medveállatkák — Tardigrada (10 ábrával)
III. (Nemathelminthes — Archipodiata) 12. füzet.
- Dr. Kaszab Zoltán* : Felemás lábfejű bogarak I. — Heteromera I. (89 ábrával)
IX. kötet (Coleoptera IV.) 1. füzet.
- Dr. Kaszab Zoltán* : Felemás lábfejű bogarak III. — Heteromera III. (81 ábrával)
IX. kötet (Coleoptera IV.) 3. füzet.
- Móczár Miklós* : Méhfélék — Apidae (23 ábrával)
XIII. kötet (Hymenoptera III.) 13. füzet.